

BU SAYIDA

**BATILILAŞMA
GERİCİLİK TİR**

Yazan :

Prof. NİYAZİ BERKES

TÜSTAV

PATRİKHANE VE PATRİK ATHENAGORAS

Emperyalizmin Emrinde !

OKUYUCUDAN YÖN E

Köy kadınlarının eğitimi yönünden Köy Enstitülerİ

Yillardır süregelen tartışmalar, eleştiriler, saldırular Köy Enstitülerini her yönüyle gün ışığında bırakmıştır. Çıkarcılar geriçiler ne deriye desinler bu kurumlar bilmel esasları ve Türkmenin gerçeklerine uygun, Türkmende ve Türk eğitimcileri tarafından yaratılmış, uygulanmış ve geliştirilmiş bir eğitim sistemi olarak gerek yabancılarca, gerek Türk toplumuna kabul edilmiş bu gerçekdir. Hattâ bu deneme yalnız köy konusunda değil, tüm ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlara çözümlenmesinde böylesine yaratıcı ve geliştirici bir tutuma gidilmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır. Yalnız, simdiye kadar yapılan tartışmalarda bu kurumların köy kadınları eğitimi yönünden önemli tarihinde yeteri kadar durulmuştur. Oysa konunun bu yönünden Köy Enstitülerî üstlîne yapılan genellemelerin de listesinde bir 5. nemi ve Özelliği vardır. Bu durum köy kadınının yüzüller boyu sürdürdüğü korkunc yaşam ile ilgiliidir.

KÖY KADINININ YAŞAMı

Türk köylüsü toplum olarak çeteklerinin kalitumun doğal bir eğri gibi kusaktan kuşağa devretilmektedir. Köylerde dâne göre bugün köklü değişiklikler olduğunu sananlar yanlışmaktadır. Köy toplumunun yaşamı yüzeydeki görüntülerde göre değil de, toplumsal ve ekonomik değer ölçülerine vurulursa köyli doğruluğundan dâne farkı bir yaşıntı yoktur. Birkaç alienin az çok ekonomik olanak bulması halkın doğrulamışlığını yararlanamamaktadır. Köyün içine girmeli bâncı bâncı yokuşlu, yoksullu, geriliği köy kadınının dayanılamaz yaşıntı bütîn ciplaklığını sembolize etmektedir.

Köyde kadın gecesi gündüzünde katarak erkeğin yanında cahip evin geçimine iş gidi olarak da katıldığını halde, en küçük bir ekonomik özgürlüğü yoktur. Doğanın yaratıkları içinde analik görevini alı alımı yapacak olan koşullar içinde yapan bir dişidir köy kadın. Buna karşın yine de en iyi ana olarak ayakta durmaya çalışır. Çocukluğunun, genç kuzenin, gelinliğini sürdürmeden geçer gider ömrü. Bir pazar mah gibi alınlı, sâtiler ya da hâtra deşîlîr. Gönül ne denli yüce olursa olsun, ahi neye erse ersin, ba basının, kocasının tutusındır. Ervin açılı, açıklığı kadının sırtının yüküdür ömrü boyunca. Sürgünelim dâne nimetlerinden yararlanmadan mutlu bir yeralı dâne özlümlü içinde tilkenit gider bu kadınlar.

KADIN HAKLARI

Güzel kanıtlarımız var. Salonluklarında, politikacı ağızında Türk kadın bütün haklarına kavuşmuştur. Özgür mi? Özgürdür. Seçme seçime hakkına sahiptir. Kadın erkek gözetmeksiz halkın eğitim ihtiyacını karşılmaktadır. Düşünelim bir kere. Türk kadınlarının ne kadarı şu yaşıntı stîrdürmektedir? Ne kadarı bilincî olarak haklarını kullanabilmektedir? Durum en iyimser yönüyle bile utanç vericidir. Atatürk böyle, mi istemişti, böyle mi emanet etmiş işleri geride kalanlara? Atatürk'ün tüm görürleri incelendiğinde kadın haklarına, kadınların eğitimine, köy ka-

dınlarının insanca bir yaşama kavuşturulmasına ne denli önem verdigini gösteren hatlar göze batacak kadar kahndır. Bu kaluhatlar kadın toplumındaki yerini, özellikle köy kadınının Türk toplumundaki yerinin Atatürk ölçüsünde saptanmışdır. Nitekim bugün dayanılması güç yaşantısına karşın Anadoluyu ayakta tutan güçten temeli yine köy kadınıdır. Ekonomimizi büyük dayanağıdır. Sosyal dokumuzun, kültürel müzüm el değişim, işlenmemiş bir zenginliğidir. Bu dayanık, kökü yüks eğitimi görmüş olsa, yaşadığımız bilincine varmış olsa ülkemizin yüzü gelecektir. Ve kadınlar bir yeralı dünyasının özlemi yerine içinde yaşadıkları dünyadan mutluluğunu görecelerdir. İşte Köy Enstitülerînin amacında, köy kadınlarının bu anlamda bir mutluluğa kavuşturmak, ülkemize Atatürk'ü öylediği böyle köklü bir güç kazandırmak ağıza saptamıştı.

KÖY ENSTITULERİ NE GETİRDİ?

O hummalı çalışma yıllarında İsmet Paşa Tonguç Baba'ya de-mi ki: «Once kızları alam enstitüler. Daha çok alımlı. Ne kadar abilirsek kâhîr. Ne olur ne olmaz.» Bu sözde Atatürk kadar köylîlî kucaklamamın içenliği, gerçekleri görmenin ileriliği var. Ne var ki, Ata devrimlerini savunurken koskoca bir Osmâniye karşı koymuştı. İsmet Paşa ise onları kuyrukları ile başa çakamış bile bile taviz vermemiştir candan sarıldı bi işte. Sonra da olanlar olmuştur.

Köy Enstitülerî açıldığı zaman köy kadınlarının eğitim görmesi için en küçük bir kapı yoktu açık. Gergî köylîn erkekleri de aynı ortak derdin kuskacındaydilar. Ama, erkek çocukların çok az da olsa o zaman tek tîk bulunan köy İlkokullarında iyi kötî bir ilk öğrenim görebiliyorlar, bazıları yâkci köylerdeki okullardan yararlanabiliyorlardı. Milyonda bir de olsa İlkten sonra okuma olanağı bulanlar olabiliyordı. Ayrıca köylî erkeğin anlatı anlatı biti remediği askerlik de bir değişiklik sayılıdı: hayatında. Hattâ, hapsilik, mahkeme v.s. gibi durumlar bile onları etkileyicek yenilikler olayordu bazan. Ama köy kadınının dünyası ömrü boyunca köyden çevreleyen yıkası dağların içiydi. Öteler onun için çok bilinmez yerlerdi. Hattâ yerin altındaki «sahici» dünyasını içinde yaşadığı «yalancı» dünyadan daha iyi tasarıyalıyor, onuna avunuyordu. Okulu bulunan tek tîk köylerde bile kızların okuması horlanyordu. Özellikle okulun öğrettiği sey köyli kuzun işine yaramadıdan, ustîlî zamanını alıñanız, okul jandarmâna tahsilat gibi sevki birlesdi onlarla. İlkokuldan sonra köyli istese bile köy kızlarını bağışla, olsun. Orneğin, ben Köy Enstitülerine girdiğinde 99 köyü olan Alanya ilcesi köylerinden İlkokul ve sonra okuyacak ya birinci ya da ikinci köy kızıydım. Tabii, bu yalnız o yıl için değil, köyler köy olahâberî ilk kez olan bir seydi. Alanyanın bîyîk ve gelişmiş bir İlçe olduğunu da besaba katar sâkâ durumun memleket capinda ki önemini dâne tîy anlaşıır.

Enstitülerî açıldığı ilk yıllarda İlkokulu bitirmiş köy kızları bulunamıyordu. O yollar görevliler köy köy dolasarak köylülerî aydınlatıp kızları okula almak içi çaba gösteriyorlardı. Köy kadınının eğitimine böylesine yer veren bir devlet tutumu ile işe girişimî olması bu kurumlara ayrı bir ö-

nem kazandıryordu.

Köy kızlarının eğitimini böyle bir tutumla ele almanın iki büyük değeri vardı. Birincisi yüz yillardır köyünün dışındaki dünyadan habersiz yaşayan bir kitleye devlet gücüyle temelden okuma olanağı sağlanıyor ve İlkokuldan sonra da okuyabilmesi için büyük bir kapı açılıyordu. Zamanın görüşü gerçekler eğilmesini bilmış ve aksiyona geçmişti. Yoksas Türkiye'de ne kadar okul açıhırsa açılsın, Anayasâ ne kadar her vatandaşsa eşit eğitim olanağı tanırsa tanışın Devletin özel tedbirleri olmasınca köy kızlarının bu fırstallardan yararlanması olaksızdı. Nitekim Köy Enstitülerî kapatıldıından bu yaza, İlkokuldan sonra öğrenim sağlayan faydalı faydasız birçok okullar olduğunu halde bu okullarda kadın nüfusumuz çoğuluğu olan köy kızlarından okuyabilenlerin sayısı gâbile köklü bir güç kazandırmak ağıza saptamıştı.

Bugünkü öğretmen okullarına da köy kızlarının alındığı, fazla bir kayıp olmadığı ieri süreçler var. Oysa o günkü tutumla bugünkü durum birbirinden çok ayrı. Bir kere, ozaman her Köy Enstitüsüne kız öğrenci alınmakta olduğundan köylüler kendi yakını çevrelerindeki okula kızlarını göndermeye sakuna görmüyordular ve sık sık oraya buraya gitmeye alışık olmayan bu insanlar için kızlarını çok uzak ilere taşımak yükü olmuyordu. Halbuki sonradan kızların yakını birkaç okulda toplanmasıyla ve sınav şekli v.s. gibi başka nedenlerde de köy kızlarının bu okullara gitmeye olanca kendiliğinden azalmış oldu. Ustîlî öğretmen okullarına gitmek için köy çocukların tanınan kontenjan İlkoku lu son aylarında köy okuluna kayıt olarak köyden diploma saflayan kentiler doldurmaktadır. Oysa Köy Enstitülerî kapatılmamış olsayıdı, şimdi yalnız öğretmen olarak değil, çok sayıda ve çeşitli meslekten köyden yetişmiş kadın görevli memleket hizmetinde olacaktı.

KÖYE GORE VE KOYDEN

Enstitülerîn çok önemli diğer bir yönü de kız ve erkek öğrencileri köye göre, köy şartlarını geliştirecek yetiştirmeye durumudur. Çağımızda eğitimim amaci, bireyi yalnız bulunduğunu durumdan kurtaran bir kişilik geliştirmektedir. Kişisel gelişimin herşeyden önce toplumsal sorumluluk erdemine erişmesi çağdaş eğitim görselinin özlü bir özelliğidir. Köy Enstitülerîn öğrencileri yetişirmede eğitimim bu yönlüne geliştirebilmesi çok leri bir atımı. Çok çetin koşulların olan köylerde çalışacak insanların toplumun özellikleri bilerek, soñumluğunu taşıyarak yetişmeli diller. Özellikle köy kadınının kâğıt yapımının hendi içinde çökme ve o kosullara göre yetişmiş köy kızlarından daha iyi kim etkileyebilirdi. Tartışmalar yapılrken bazı kişiler köyden alıp köye göre yetiştirmeye işini bir aylık gayrîk meselesi yapmakta, bazı toplumsal şartları öne sürecek bilimsel eğitimini devamlı olarak sunanlar göstermektedirler. Buna aside bilimsel ilişkili olmamış köy Enstitülerîn geliş-

mesyle çkarı bozulanların, büyelle yeri ile ileri bir hareketi kâhne anlayışlarıyla bağlıdır. Kadının kâhne eğitimini öğrencilerin yetişmesiyle karşılaştıktır. Kalıcı kâhne eğitim bilimsel yönünden de eğitimim önlüm li bir ilkesidir.

Kurtuluş Savaşı Destanı

«Kurtuluş Savaşı Destanı» ni okuyorum:
Devisâ bir davulun
tokmakla vurulur gibi derisine,
mîsrâlî tempo tutuyor
yaşadığınız günlerin gerisine!

«Kurtuluş Savaşı Destanı» m okuyorum:
Gümbürlü gümbürlü mîsrâlî yuvarlanıyor.
Kesif karâhîmda Osmanlı gecelerinin,
tek

ışıklar yanıyor!

Türk ulusu,
ulusların en «necib» i, en kadir blieni
Yıldızlar gibi fert fert uyuyor!

«İstanbulda hamurlar, beyler, paşalar,
Tüli perdeker, kıravalalar, apulether, şîsler...»
Amerikan mandarîlîğin uyduş bayılan
İstanbul münevverine rağmen

Antep te Karayılan,

Adapazarında Kambur Kerim,

Arhavî Ismail,

Sonra efendim

Odemîş'in, Eskişehir'in, Aydîn'ın zeybekleri,

Ve «İçimizde Hilâfet Ordusu»

Ve «Anzavur İsanları»

Ve Konyada Delîbâş'a rağmen

Öğretmen Nurettin Eşfak,

Manastırı Hamdi

Ve Regâdiyeli Veli oğlu Mehmet'in bizzat kendî,
Bayrak bayrak Mustafa Kemal Paşa

— Atam —

Ve «Milîcîn ma'kûs talihini yenem

Inönü bizzat önde,

«Ordunla binler yaşa

marşı arkada, dudaklarda;

Yâni efendim yedişinden yetmişine kadar

Türk ulusu —habâ gafletten— uyuyor!

Ve top sesinden, kılıç şakirtusundan,

Nâzîslerinden atırmı

Ve mermî kazıklarının şicartışından

Bir senfonu başlıyor ki, Türkiye'nde

Olan değil!

Heseciy, hey! Bu yâğıtler önde durulazı değil!

Ve efendim kırk bu kadar yıl sonra,

Kozlu ocaklarında Mehmetler, Sâthîmâlîr

kırk parâk zam işin

Kardeş kurşunile vurulan değil.

Bu kadar kan, gör yaşı, emekten sonra

Satılmışlara kiyâsi değil.

«Kurtuluş Savaşı Destanı» ni okuyorum:

Okudukça

Memleketimiz cefakâr anaları,

Koç yâğıtleri yurdum

Serha şerha kanayıp adım başında ülüyorlar!

Yaratıkları destanın sonucusu bakıp

meliî mahzus güllüyorlar..

Ferruh TOKSÖZ

bak yönünden problemlerle karşılaşacaktır. Kalıcı kâhne eğitim bilimsel yönünden de eğitimim önlüm li bir ilkesidir.

Enstitülerde kızlar böyle bir ortamda, kendi anasının bacısının ağırlıkların özelliğlerine göre, onların hayatımda etkin olacak nitelikte iş içinde yetişiyorlardır. Köyün kadınları kadını eliyle kendiliğinden yetişir. Bir fabri hemşehrîlik edasıyla köylüye yaklaşımlardan etkinlik yaratıcı gelişmeler beklenek ya safluktur, ya da bile bile oyalamadır. Bir toplumda davranışının değişikliği geliştirmek mutlaka naşîhat olacak iş değildir. Buna şâyanı yapabilecek olanlar kâhne yetişmeli memleketi cefakâr anaları, Koç yâğıtleri yurdum

Şerha şerha kanayıp adım başında ülüyorlar! Yaratıkları destanın sonucusu bakıp meliî mahzus güllüyorlar..

SONUÇ

Köy Enstitülerîn kapatıldıından bu yâde köyde eğitim konusunda köklü birşerîyapılmalıdır. Hele kadınlar eğitimini için en küçük bir kâhne olacak nitelikte iş içinde yetişir. Köyün kadınları kadını eliyle yetişir. Bir fabri hemşehrîlik edasıyla köylüye yaklaşımlardan etkinlik yaratıcı gelişmeler beklenek ya safluktur, ya da bile bile oyalamadır. Bir toplumda davranışının değişikliği geliştirmek mutlaka naşîhat olacak iş değildir. Buna şâyanı yapabilecek olanlar kâhne yetişmeli memleketi cefakâr anaları, Koç yâğıtleri yurdum

Şerha şerha kanayıp adım başında ülüyorlar! Yaratıkları destanın sonucusu bakıp meliî mahzus güllüyorlar..

Pakize Türkoglu

Istanbul

Türkîyen tek
Tiyatro dergisi

OYUN

20. sayısında

AZIZ NESİN — METİN AND —
AYPERİ AKALAN — J. PAUL
SARTRE — S. ZWEIG — ZİHNİ
KOÇUMEN — HAMİT AKINLI —
GÜNER SÜMER'in oyunu: «BOZUK
DOZEM»

(Ornek sayı isteyiniz)

İZLEM YAYINEVİ

Beyâssaray, 5/1 - Beyâzıt —
İSTANBUL

(YON — 055)

ADRES : Yenikapı No: 16/3 Yenikapı
— ANKARA
Telefon: 17-69-88. — İstanbul Bürosu (Satış - İlan ve Abone İşleri): Molaferan Sok. No: 32 Cagaloğlu — İstanból. Tel: 22-85-78 — Posta Kutusu 512 İstanbul.

Bir yıl (52 sayı) 80
ABONE : T.L., Altı aylık (26 sayı) 30.— T.L., Beş aylık (18 sayı) 25.— T.L.'dir. Yurt dış abone manşetlerde bu bedellere ayrıca posta pulu ücreti kadar ilave yapılır. Geçmiş sayıların fiyatı 2.30 TL'dir.

ILÂN : mi 25.— T.L. dir. Sürekli çikacak İlân ve reklîmlerla kitapları için özel indirimler yapılır. İlân ve reklîmlerin yayılmasından ötürü hiçbir sorumluluk yâhilîne alınmaz.

YÖN, 23 NİSAN 1965

BAKİŞ

Sam Amca'nın Türkiye'deki Hazinesi**BİR TAŞLA BEŞ KUŞ...**

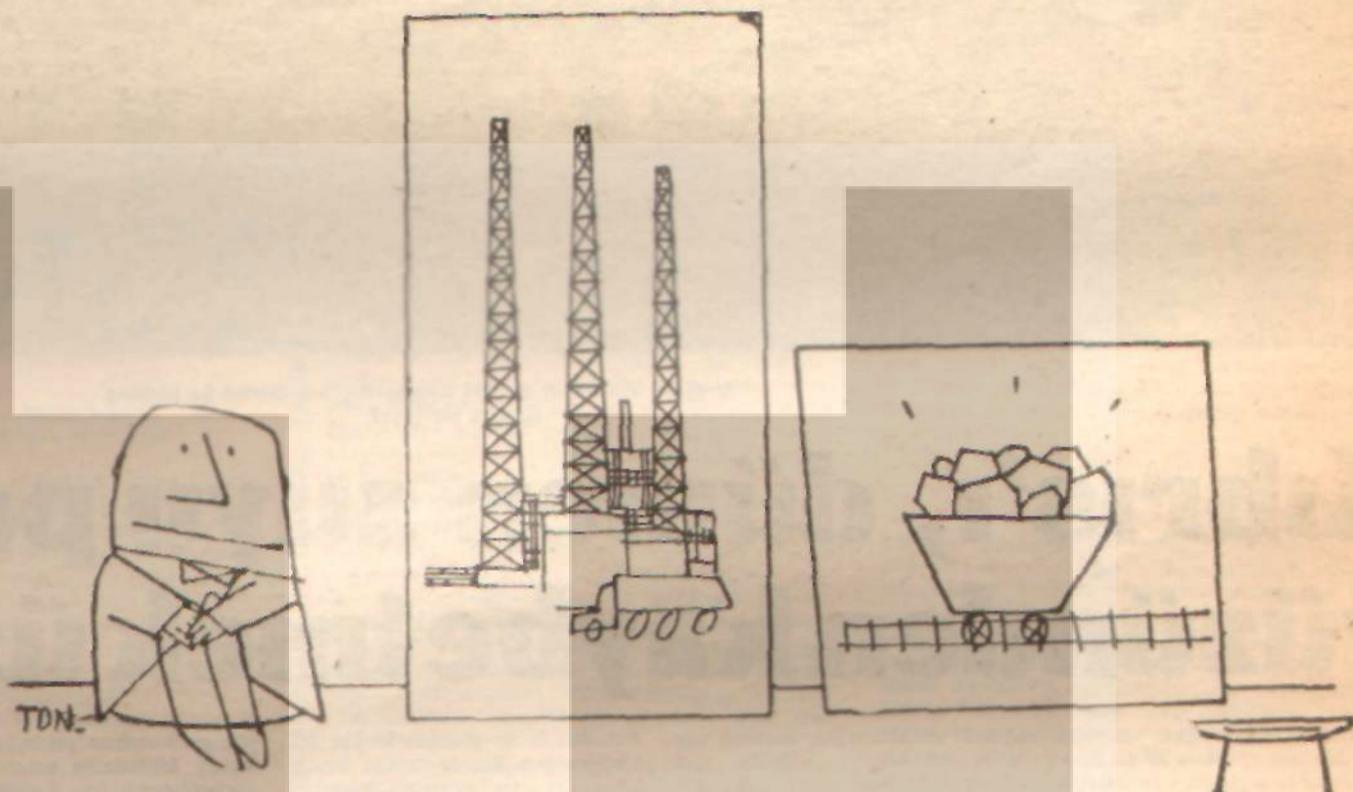
Patrikhanenin kontrollsüz kalan hesaplarından söz ediliyor. Fakat memleketimizde kontrollsüz kalan çok daha büyük hesaplar vardır. Türkiye'de devlet hazinesinin yanı sıra, Washington'un emrinde bir Amerikan hazinesi mevcuttur.

Ibbittir Sam Amca, Türk parası karşılığında mal satışı dolayısıyla, nota bir borçlandırma metodu bulmuştur. Amerikan'ın tarihi maddeleri artıklarını, bedelli Türk parasıyla ödenecek diye, Türk üreticisinin durumunu bilmeden bol bol almaktaya Kalkınma İkraz Fonunun verdiği Ereğli - Çelik kredisine, borcun önemli kısmı Türk parasıyla karşılanacak düşüncesiyle hemen evet demiş ve Koppers Grubunun tesisleri 2-3 kat pahalı çıkartmasına göz yummuşudur. Böylece Amerika'nın elinde büyük miktarda Türk paraları birikmektedir. Diğer kredi ve hibeler için de durum aynıdır: Kredi ve hibenin Türk parası karşılığı Merkez Bankası Amerikan Hükümetinin hesabına yatırılmaktadır.

Sam Amca bu milyarlarca lira Türk parasını ne yapar? Paranın önemlisi bir kısmını —ki artık tam maliyetleri satışlarında bu yüzde 40'ı belmaktadır— kendi ihtiyaçlarına ayırmıştır. Türkiye'ye 300 milyon dolar tətarusda hububat ve yağ satan Amerika, bunun karşılığında 1 milyar Türk lirası almaktadır. Bu parayı 400 milyon liraya yükseltirken, bunu, hem de giderlerini, gider Amerikan Hükümeti Türkiye'ye giderlerine sınırlı bir para personel giderine karşı karşıya bırakır. Çoğu yerli mal ve hizmetler maliyeti etmek, propaganda faaliyetlerini sürdürmek v.s. için kullanır Amerika, Türkiye'de ihtiyaçlarının kat kat üstünde Türk parasına sahib tek yahancı devlettir. Çok çeşitli ve bazı tehlikeli yollarda harcanabilecek bu paranın sarf verileri hakkında bir bilgimiz yoktur. Türkiye'de Ruble iftiraları imâl eden sahte milliyetçiler, eğer hâlâ azınlık vatan sevgisine sahibseler, önceden nereklere gittiği bilinmeyen bu yüzlerce milyonların hesabını sormalıdır.

Sam Amca, Türkiye'deki hazinenin bir kısmını, Amerikan tekellerini Türkiye'de yatırım yapma ve yerli işadamlarıyla ortaklıklar kurmaya teşvik için kullanır. Bu tekellere, «Cooley» adlı fondan umumî vadeli krediler verir. Fonun yabancı tekellere Türkiye'de açtığı krediler, 200 milyon lirayı çoktan aşmıştır. Bu sayede tekeller, Türkiye'de döviz getirmeden tatlular yaparlar ve kendilerine bağlı yerli işadamları yaratırlar.

Amerikan haznesinin geri kalan kısmı, Türk bütçesinin açıklamasını kapattmak, savunma harcamalarını artırmak, resmi ve özel sektörde çeşitli krediler açmak için kullanılır. paranın bir kısmı da atılabilir. Bu yoldan Sam Amca'nın Türk ekonomisi üzerinde sıkı bir

kontrol sağladığı aşıkardır.

SAHTE YARDIM

Simdi, borçlandırma yoluyla Türkiye'yi zorla kapitalist yapmanın korkunç sosyal ve ekonomik bilincosunu görmemekten gelelim. Egemenlik haklarımız üzerindeki titizliği bırakalım ve kısa görüp bir tüccâr gibi düşünelim. Bu dar ölümlerle dahi, ikinci bir yardım şeklinde sunulan Türk parası hibe ve kredileri, aslında bir yardım değildir. Sadece tehlikeli bir aldatmaca ve tuzaktan ibaretir.

Bir defa Amerikan Hükümetinin özel ihtiyaçları için harcadığı paralar, döviz kazançlarınızın azalmasına yol açmaktadır. Emrindeki Türk paraları olmasayı, Washington Hükümeti, ihtiyaçlarını döviz getirerek karşılama durumunda kalacaktır. Türkiye'de yatırım yapmak yabancı tekeller için de durum aynıdır. Yabancı tekeller, «Cooley» Fonu sayesinde döviz getirmekten kurtulmaktadır. Demek ki, Türk parası karşılığında aldığımızı sandığımız hububat, yaşı v.s. nin önemlisi bir kısmı aslında dolarla ödenmektedir. Bu aldatmaca içinde, dövizle yapılsa vazgeçeceğimiz, ya da zayıf paralı ülkelerden sağlanacağımız liszsuz ithalata rıza göstermektedir. Üstelik malların fiyatları dünya fiyatlarının çok üstünde tanzim edildiği ve sigorta, nakliye, banka v.s. işlerinde Amerikan şirketlerinin payı unutulmadığı için, dolarla zorunlu sayılacak ve çok pahalı ithalatı, zaman zaman Türk üreticisini zor durumda bırakmak pahasına gerçekleştirmektedir.

Esasen bir yardım bahis konusus ise, yardım gelen mallar dolayısıyla yapılmaktadır. Ancak bu mallar, kalkınmaya yararlı sayılabilir. Mallar yüzünden biriken Türk pa-

rasının yeni bir yardım kabul edilmesi, bir adamı gölgesiyle birlikte iki kişi saymaktan farksızdır. Bu sahte yardım, ekonomik açıdan ekseriya banknot matbaasının çalıştırılması demektir ve aynı şekilde enflasyon kaynağıdır. Gelen mal, antienflasyonist bir etki yaratır, fakat bu mal karşılığı biriken Türk parasının yeni bir yardımımız gibi harençması enflasyonist etkiler doğurur. Mal ve para akımı temporları arasında, zıt etkileri giderici bir denge kurulmadığı müddetçe,

Amerikan Türk parası yardımları, tipki banknot matbaası çalıştırılmış gibi, enflasyon kaynaklarını besleyecektir. Nitekim Türkiye bu oyuna çok gelmiştir. Savunma giderlerimizi artırmak için Sam Amca'nın sözde cömertçe lütfettiği Türk paraları, ek bir yardım sunarak, bizi normal durumda yapmayıcağımız harcamalara itmişdir. Eğer bilseniz ki, yardım diye verilen bu Türk paraları aslında banknot manbaasının çalıştırılmasından ibaretir, karşılık paraların kullanılmasında her halde çok da ha az hevesli davranışındır. Sam Amca, Maliye Bakanlığımızın bêteşekkür nutukları çektiği cakalı imza törenlerine sahne olan bu sahte yardımlar sayesinde, memleketimizi Amerikan'ın çıkarları için takatının üstünde askeri ve sivil harcamalarla ve enflasyona sürüklüyor. Ne acıdır ki bu oyunu Türkiye'de dış borçlanmalara özgü düzen bizim iktisatçılarımız değil, Cınar Oteli seminerlerine katılan bir Mısırlı iktisatçı açıklamıştır. Mısırlı iktisatçı Said El-Nagar, Amerikan iktisatçısı Harland Cleveland'ın bir araştırmasından alınmış şu sözleri Türk kamu oyu-

na sunmuştur: «Yunanistan'a ve daha sonra Türkiye'ye Made-in America bir enflasyon ithal etti.» Cleveland incelemesinde, sosyalist politika izleyen Norveç ve Ingiltere gibi ülkelerde, akıllı hükümetlerin bu oyuna gelmediğini açıklamaktadır. Bu hükümetler, Washington'ın ısrarla sunduğu kargilik paraları, gerçek bir finansman kaynağı saymayı reddederek, «Made in America» enflasyonundan korunmuşlardır.

Görüllüyor ki karşılık paralar, Amerikanın Türkiye'de devlet içinde devlet hâline gelmesini kolaylaştırın, döviz kaybına, lüzumsuz ithalata ve enflasyona yol açan sahte bir yardımıdır. Bu tehlikeli aldatmaca yardımın kaldırılması gereklidir. Karşılık paralar mekanizmasına son verilmelidir. Bize cömertçe bügday, yağ, yatırım malzemesi v.s. verdiğini söyleyen Sam Amca, gerçekten yardıma niyetliyse, bunların Türk parası karşılığının istemekten kaçınmalıdır.

Amerikanın buna rıza göstermeyeceğini düşünen, ya da karşılık paralar mekanizmasının kaldırılmasını istemeye cesaret edemeyen hükümetler, hiç değilse, karşılık paraların döviz kazançlarını azaltmasını önlemeye çalışmalıdır. Gerek Sam Amca, gerekse Sam Amca'nın himayesindeki yabancı tekeller, Türk parası ihtiyaçlarını getirecekleri dövizlerle karşılaşmaya alısmalıdır.

Cumhuriyet Hükümetleri de, Türk parası ile ithalatı büyük bir lütuf saymaktan vazgeçmeli, karşılık paraların ikinci bir yardım olmadığı anlamalı ve her ihtiyaç için bu paralardan medet umma hastalığından kurtulmalıdır.

Doğan Avcıoğlu

Orguplu Hükümet Üyeleri Cumhurbaşkanı Gürsel ile birlikte
Kıbrıs'a bir çare?

Kıbrıs'ı, dümen suyu politikası yüzünden kaybetmek üzereyiz!

Umitlerini Anglosaksonlara bağlayan Hükümet, adum adum Enosis yolunda ilerleyen dostların bir defa daha oyununa geldikten sonra, politikasız kalmıştır. Ar- tık hükümetin bir «Kıbrıs Politikası» olduğu söylenemez. Diğerleri Bakanlığı ile yakını teması

olan Prof. Armaoğlu, durumu söylemekteki: «Bizim için söz konusu olan artık galip değil, yenilmemektir!»

Bakanlar Kurulunun hafta içi de üstüste yaptığı toplantılar, tek başına kalmanın verdiği şansı, öfke ve çaresizlik feryat-

larında öteye gitmemektedir. Düşünülmenden öfkeyle verilen beyanlarla, dış politikamız manevra imkânlarını kaybetmiştir. Plaza Raporunun girişilişli şekilde redde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U Thant ile girişilen söz duellusu, Birleşmiş Milletlerden

yüz çevinemeye yol açmıştır. Birleşmiş Milletlerde durumumuzu güçlendirmek için İkinci Hükümetinin başarıyla yürüttüğü çaba, bir çırpıda sıfırın indirilmiştir. Kılıçlı sahibi bir dış politika uygulamak şartıyla, Birleşmiş Milletler, asıl bizim için büyük

bir kozdu. Bu koz, acemi çıkışları, la Rumlara hediye edilmişdir. Kıbrıs meselesinde Birleşmiş Milletlerin ağırlığı her halükarda kendini hissettiğecektir. Bu sebeple, kendimiz Birleşmiş Milletlere karşı bir duruma düşürmek, sadece zarar getirecektir.

Patrikhanede meselesinde de hü- kümet, cahabeyanlarla kendini bağımlıdır. Girişilişli kapı dışarı etme beşarlarından sonra, Amerika'dan ithal ettiğimiz Athenogras'in Patrikhanesi eskisi gibi yerinde kahrsı, bu, hükümet için yeni bir puan teşkil etmeyecektir. Lozan'ın değiştirilmesine kadar giden söz konusu diğer çeşitli «müsilleme» tehditlerinin de, kopanları girişilişlerden sonra, bıçakları kalmaması gereklidir.

NEREDE NEREYE GELDIK?

Bu yılın ilk aylarında, diplomatik planda durumumuz hiç de fena değildi: Birleşmiş Milletlerde Makarios'un başarı sağlama- sına kesinlikle ölenmişti. Sovyetler Birliği, «federasyon»dan söz ediyordu. Tarafsız grubun nüfuzlu devletlerinden Gazi, federasyon tezimize destek oluyor ve arabuluculuk teklifi ediyor. Siyahlardan temizlenmiş, tarafsız ve bağımsız bir Kıbrıs tezini belli etmemizi anlatan iyim yete- yetler, bağıntısız ülkelerde ifgi görüyordu. Bütün bunlar, milverinden çıkışa dış politikamızı mihverine oturtmak yolunda ilk adımlardır. Fakat bu ilk adımlar dahi, Yamanistan kanalıyla Anglosaksonları, Makarios kanalıyla Sovyetler Birliği ile bağlantısız ülkelerin saflarında tutan Papandreu — Makarios ikilisini bozguna uğratmak ve Anglosaksonları Türkiye'ye karşı daha tavizkâr davranışmayı hatırlatmaya yetmiştir.

Bu ilk adımlardan sonra, daha güçlü adımlar atmak gereklidir. Ne var ki hükümet değişikliği ile gelisme durmuştur. Makarios, bağlantısız ülkeler arasındaki durumunu yeniden güçlendirmiştir. Vietnam'da şartsız müzakere isteyen 17 bağlantısız ülke arasında Makarios da vardır. NATO üyesi Fransa da soradan bu görüşe katıldı halde Türkiye yoktur. Türkiye, cimento yardımına vaadile, Amerika'nın Vietnam savaşına katılmakla mesguldür. Bandung Konferansını onuncu yılı münasebetiyle Endonezyada yapılan toplantıya Makarios gerekten öne

CETİN ALTAN

Hamur Meselesi

Duyduğumuza göre, Böülübaşı'ya taraftarları soyadını değiştirmesini teklif etmişler.

Gerekce olarak söyle döylərmiş:

— Böülü en az yüz kişidir, sizin ise grubunuz hiç bir vakit bir düzineyi geçemiyor. Onun için Böülübaşı'yi Mangabası olarak değiştirmeniz gerçeğe daha uygun düşecektir.

Böülübaşı ise, bu teklifi hoş karşılamamış:

— Mesele kemiyyet değil, keyfiyyettir. Ben hiç bir zaman bundan daha küçük baş olmayı kabul edemem, doğuştan büyük baş olarak yaratılmışım demistir.

Samimiyyet budur işte !

Anaçamış partiler arasında en dürüstünün A.P. olduğu anlaşılmaktadır.

A.P. ilk defa olarak Türkiedeki siyasi gele-

neği bozmış ve sözcülerile yazarları vasıtıyla, kendisinin ağalarını, patronlarını, zenginlerin partisi olduğunu; faktir fikradan, köylü, işçi, Küçük memur ve küçük esnafından oy istemediğini, onların hakkını hiç bir zaman koruyamayacağını sık sık tekrarlamaya başlamıştır.

Öteki partiler de aslında A.P. gibi düşünmekte, fakat bunu onun kadar rahat açıklamamaktadırlar.

Öyleyse faktir faktayı, köylüyü, işçiyi, Küçük memur ve küçük esnafı kim tutaeaktır?

Bu konu da onde gelen politikaçılardan bir esasa bağlanmıştır.

Seslerini daha fazla ekkarırlarsa, her zaman olduğu gibi, onları da polisle jandarma tutaeaktır.

Kutlu Olsun

Demokrasiye kurban olan kim?

Biz. Özgürlüğe kurban olan?

Biz.

Cumhuriyete kurban olan?

Yine biz.

Bu kadar çok şeye kurban olduğumuza göre, Kurban Bayramını dini bir bayram olarak değil, millî bir bayram olarak kabul etmemiz daha doğru olağan benziyor.

Tanrı kabul etsin

Dışişleri Bakanımız Hasan İskik:

— Pekin'i tanımak şartlara bağlı, demiş.

Sartlar ise Türkiye'ye bağlı. Türkiye de Amerikaya bağlı... İşin içine bu kadar bağ karıştığı iindir ki, dış siyasetimiz türbe parmaklarına dönmiş bulunuyor. Ve bağların önünde duranlar içindeki mevkiye dua okuyorlar.

— Atatürk bağımsızlığını el Fatiha.

Düştü düşecek

Bir ictidat sözcüsü:

— Yeni hükümet çok yüksek bir politika takip ediyor, diyor...

Doğru çok yüksek...

Yalnız bu kadar yük-

seklik de bazan iyi olmuyor.

Aşaçında duranlar, hükümetin fazla yüksek olan politikasına bakıp bakıp:

— İyice havada kaldı, diyorlar.

Ezelden mühürlü

Bütçe açıldıka açılıyor, bahar geldikçe kadınlar kızlar açılıyor, TIP için tâhakkat açılıyor, aşılar açılıyor, pantalonuz kalan taraflar açılıyor, hükümet için genosu, turizm için kampanya açılıyor...

Açılmış yavrum açı. Açıldıka açı...

Bu gidişle galiba tek açılmayan, yine milletin kara bahçı olacak sonunda.

Yardım

Bir senatör, Türkiye'deki yezbaneci üslerin durumunu soruyor.

Eski bir İstanbul geleneğidir. İmkânlı olanlar, faktir fukaranın üstünü basını vaparlar.

Biz de zengin dostlarımızın yanında faktır bir milletiz. Onun için gelip lütfen yapiverdiler üslerebizimiz. Sira şimdî başımıza geldi.

mi verdiği halde, daha önce Kaire toplantılarında olduğu gibi, Türkiye, bağlantısız ülkeleri bir defa daha ihmali etmiştir. Bu pasif davranış yüzünden Makarios'u tamamen terketmeye hazırlayan Sovyetler Birliği, Türkiye ve Makarios arasında mütereddit kalmıştır. İnönü'nün dış politika da esas bir değişiklik yapmadan ürkerek, Enosis planlarını gözden geçirmeye başlayan Anglosaksonlar, rahat bir nefes almışlardır. Bir iki ay önce, «Birleşmiş Milletlerin ligatunda Enosis yoktur» diyerek, Enositen istifa ettiğinden söz eden Plaza, fikir değiştirmiştir ve Enosis'e kapıya açan bir rapor hazırlamıştır. Prof. Ahmet Sükrü Esmer'in Ulus'ta belirttiği üzere, «U Thant'ın bilgisini olmadan, Plaza'nın böyle bir rapor vermesi akla gelmez. U Thant da şipesiz Amerika ve İngiltere'ye danışmış olmalıdır. Hattâ geçmişteki benzer meseleler hakkında muamelelere bakılacak olursa, raporu Enosis'i çoktan benimsemiş olan Amerikanın İhami ile yazıldığı iddia edilebilir». Amerika karşısında dîmen suyu politikası kesinlikle terketmeye hazır bir Türkiye bulmacasından emin olsaydı, Plaza herhalde Enositi çözüm yolları telkine cesaret edemeyecekti. Rapor dış politikadaki duraklamamızı hedefiydi. Plaza Raporu ile oyunu getirilmemizden sonra, Tahrandaki CENTO toplantısında Anglosaksonlardan safiyane yardım istememiz, Enositi büyük dostlarımızın herhalde işi için gildürmüştür. Nitekim Anglosaksonlardan Tahrandan bol bol nashat aldı. Amerikanın büyük gazetelerinde New York Herald Tribune, Washington'un ruh baleti gibi yanastırıldır: «Eğer, Kıbrıs konusundaki İtalyanlar, Ankaranın manzûş tamamıyla yok etme niyeti, Türkçedeki yanastırma, Kıbrıs'ın bu mülâtilârları silmeliydi. İtalyanlar bu işin ve ABD'ye yönelik işin hedefi eneseleri şunu söylemektedir: bu işin en sonucu, İtalyanlar İngilizlerin eneseleri şunu söylemek yerinde olsun».

Türkîyem emniyeti, Anglosaksonların Orta Doğu Üslerinin emniyeti demektir. Bu da Enosis'in tek kendişidir. Ne var ki Birleşmiş Milletler yolunu kapatmış Türkiye, hâli Enositi'lerden medet ummaktadır. Mayıs başındaki NATO Bakanlar Konseyi toplantılarında, üyelerden Yunanistanı yitirmek için ricalarda bulunacaktr. Diğer tarafa Adadaki şartlar, hükümeti zaman faktörünün aleyhinde İşlediği sonucuna götürmüştür. Makarios, filen Adaya hâkimdir. Makarios'un Ağuştos'a sevmeleri gidip kendisine sâdik bir Türk yardımcı seçtirmesinden dahi endişe edilmektedir. Böyle bir sevin, Adadaki mukavemet hareketini geniş ölçüde zayıflatmaktadır. NATO'nun bize esas itibarıyle savunma silâhları vermesi ve Makarios'un geniş askeri hazırlıkları dolayısıyle, Kıbrısta bir askeri hareket şanslı görülmektedir. Bu durumda, Türkiye Yunanistan'a dönmek zorunda kalmaktadır. Esasen Anglosaksonlar, dan ve öteki NATO üyeleri tarafından, Yunanistanı bizimle ma-

İsmet İnönü
Ceban boğu gitti

za başına oturmayı razı etmektedir. Türkîyedeki Rumlar, Patrik hac, Oniki ada, kuramları v.s. gibi meselelerin oyaya atılması da, Yunanistanı şeritlere soklama yollarında. Fakat en ufak tâvır vermeden Kıbrıslı İshak peşin de kossa Yonanistanı mass basına oturtabilecek ne olacaktır? Enositi' Anglosaksonların himayesindeki bir Atina-Efes'e görüşmesi, bu, en ufak tâvîzler karşılığı, Enositi'ye boyun eğmekten başka seçenek vermemektedir. Tek başına kalmış bir Türkîyem karşısında bin rica ile, lütfen mese basına oturan bir Yunanistan şartlarını kabul ettirecek durumdadır. Yunanistan'a karşı elimizde koza vardır. Fakat Anglosakson himayesinin, bu kozaların kullanılması, ni önlenebilir şekilde işleyecegi ke sinlikle söylenebilir. Bu durum, Washington - Londra - Atina üçlüsünün tuzağına düşmek de mektir.

Türkîyem böyle bir mizake, reçede başarısı ancak güçlü durumda masaya oturmamıyla mümkün değildir. Ancak Sovyetler Birliği ile bağlantısız ülkelerin desteğine sahip bir Türkîyem, Washington - Londra - Atina üçlüsüyle girişilecekkâr muzakerelerde güçlü durumda olabiltir. Ancak emperyalizme karşı bir politikanın parçası olarak, Yunanistan üzerindeki kozalarımız fayda sağlayılib. Hem Amerikanın medet ummam, hem de Athenagoras'lıkîyle Amerikanın eseri olan Patrikhaneyi hâdît dışına atmak mümkün değildir. Tabii ki elimizdeki koza, ırkçı bir görüşe kullanılmamak gereklidir. Bugünük düşünü-

Eserleri birçok yabancı dile çevrilen yazarımız Aziz Nesin'in bazı hikâyeleri Yunanca da çevrildi, yakında kitap olarak yayınlanacak. Aşağıda Aziz Nesin'in bu kitabına yazdığı önsözü okuyacaksınız.

BİR ÖNSÖZ

AZİZ NESİN

Sayın Yunanistanlı okurlarım,

Yunanca yazılan bu ilk kitabıma bir önsöz yazmayı, kendim özelleşle istedim. Bunu sunum için istedim; Okurlarım gildürmek yoluyla gerçekle dünyândan bırakmak için yazdım ve bir kâzım Yunancaya çevrili hikâyelerimin, halklarım arasında barışçı bir yaşama aracı olmasını diliyorum. Bizden çok uzaklardaki tanışmadıklarımız barış içinde, kardeşlikle yaşamaları, öncü yarınlıkların, komşuların barışçılığı, kardeşliğine bağlıdır.

Ozellikle şu noktaya dikkat etmeliyiz: Türklerle Yunanlar zaman zaman çatışmalarını neden, bizerden, halklarımızdan gelmemiştir; halklarımızdan dışında, yabancı etkenlerin zorlaması, itkiyle bu çatışmalara sürüklendik. Tarih kitaplarda bir çok gerçeklerin bugün gizlenmiş olduğunu biliyoruz. Ama tarihten, sürgü gerçekler gizlenmemek.

Elli yaşmadayım. Yaşımı sunum için söyleyorum. Çocukluğum, Türk - Yunan çatışmasının en bâzârbâz dârenâmede geçti. Ben yedi - sekiz yaşındayken, Yunan bayrağının renkleri olan mavili - beyazlı bir gömlek, bir fanîlî giymek, kendimiz için utsamınak, başınıfma da ayıplanaç bir seydi. İyle bilfîyorum ki, benim yaşılarım olan o zamanki Yunanlı çocukların da, yedi sekiz yaşlarında, Türk bayrağının renkleri olan kırmızı - beyazlı giysilerle karşı aynı aileye tutulmuşlardı.

Nicin çocukluğumuz mavi - beyaz renge dâz manâkla geçti, nicin Yunan çocuklar kırmızı - beyaza dâşındı! İşte bu nicinler üzerinde derinlemesâr düşünürsek, bizim dâşîmâzâkâillerin, bize yabancı olanların yaratıcıları, uydurduları bu yapma ve udurma çatışmalardan nedenlerini bulabiliyoruz.

Bugün çocukluğumuzun mavi - beyaz dâşmanından, nasıl kandırılmış olduğunu unutuyorum. Ama biliyorum ki, yedi - sekiz yaşlarında, Yunan ayınlâr da çoktur. Bu ortaklaşa dâru, bizeri uyarmak, halklarımıza arasında kendiğinden doğmuş bir dâşmanlık olmadığı gereğini bize anlatmışlardır.

Cocukluğumda Heybellada'da oturuyorduk. Heybellada'da Rumlarla yoğunlukla yerleşikleri yerler de vardı. Biz Türk çocukların, dâz eillerimizde sapanlar, oklar, sopalar, taşlar topluyor, sonra Rum mahallelerine baskın verir, Rum çocukların saldırdı. Aynı savaşı oyununu o zamanki Yunanlı çocukların da oynadıklarını sâmitiyorum.

Bu korkunç çocuk oyununun listesinden kırk yıldan çok geçti. Bundan bir ay önce, bir sekiz bir dokuz yaşındaki İki oğlum ter içinde eve gel-

diler. Niçin ter içinde kaldıklarını sordum. «Rum çocukların savastık» dediler.

Kendi yedi - sekiz yaşımı dâşindüm, gözlerimi buguladı. Bîzim çocukluğunuzuza uyandıran dâşmanlığı aradan kork yıl geçiktense sonra bîle kendi çocuklarından silememiştim.

Tarîhî olaylar, bugünkü insanları birbirlerine hem dost, hem de dâşman yapabilir. Bîz bugün, tarîhîn içinden halklarımıza birbirine dost yapacak olayı seçmeliyiz. Çünkü tarîh, günümüze ıstik tututu, günümüzi aydınlatlığı, bizi mutlândırıcı ve bugüne yararlı olduğu oranda değerlidir. İki komşu ülke halklarının barış içinde ve kardeşlikle yaşamalarının ortaklaşa çıkar olduğu çok söylemiştir. Ama bîz bu yolda politikacılara umut bağıyanmıyorum. Halklarımıza arasındaki bağı kuvvetlendirecek olanlar önce sânatçılardır.

Dâşman olmak için insanların birbirlerini tanımamaları, dost olmak için de tanımları gereklidir. Halklarımıza birbirine tanıtacak olan politikacılara sunutları değil, sanatçılara eserleridir.

İkinci dünya savaşında büyük destan yaranan Yunan halkına büyük saygı var. Aradan yirmi iki yıl geçti içten bugün açıklamakta artık bir sakınca görmeyorum. İkinci dünya savaşında ben subaydım. Genel Kurmay Başkanlığımızdan bir genelege gelmişti. Bu genelege, büyük devletlerden birini Yunanlılara bot savaş araçları, tank, uçak verençini vandettiğî halde vermedi ve Yunan ordusunun elindeki yetersiz ve eski silahlarla, savaş arkadaşlarıyla savaşa nasıl sokturulduğu ve faşist ordunun karşısunda kaldığı anlatıyor.

O sırada o büyük devletler, Türkîyeyi de savaşa sokmak içte târîhî yollar aramaktaydılar. Sayıca az, silâhi yetersiz Yunan ordusunun faşistlere ve nazilerle karşı yarattığı büyük destanı unutuyoruz.

Yine Genel Kurmay Başkanlığımızın bir genelegesinde şu olay anlatılıyordu: İki filo dâşman uçağı bombardıman ediyor. Yunan ordusunun uçağı ve uçaksavayı yetersiz. Bir Yunan pilot, çok eski model uçağına atlayıp göklerde yükseliyor, dâşman filosunu kâğızına çıkarıyor. İki dâşman filosu, sırasıyla eski model, silâhi yetersiz Yunan uçağının üstâne çüllâmp hâz yemini delik desik ediyorlar. Yunan pilotun makâlini tufşînde mermer de kâğızına kılmamıştır. Evet, zâtik düşüccuktur. Ama o yere dâşmeden görevini yâşîye yapıyor. Yaralı uçak bîrden dâşman filosunun içine dalarak carpa çarpa üç dâşman uçağını bîrden düşürdüktensâr kendi de yere dâşlip parçalanıyor. Bu, uçağın teknikîne karşı İancın savâşadır. Türk halkı, Kurtuluş Savaşında bunun çok örneklerini vermiştir. İkinci dünya savaşında da, odaan sonra da yurdunu korumak, bağımsızlığına kavusmak içen Yunan halkı kanum yâşîte dökütil. Destan yarattı. Bu yâşîligi en lîl anıယak olan, yeryüzünde emperyalizme karşı ilk Kurtuluş Savaşıını açmış olan Türklerdir.

Politikacılardan çok değil, hükümetler de gelip gider; ölümsüz ve sonsuz olan halklardır. Tarîhde, bugündün insanlarının mutluluğu içen vardır.

Okurlarımıza gildürerek dâşindürmek ve gerçekleri anımkârlarına yardım etmek içen yazdiğim bu hikâyelerim, Türk - Yunan halkları arasında bir sevgi bağı kurabillir ve halklarımıza birbirlerini tanımalarına yardım edebilirse, bunı içen gerçeken büyük motuluk olacaktır.

Yunanca basılmış bu ilk kitabımdan, Anadoladan Yunanistan'a uzanmış, her yâşâri gîlen bir defne dahâ olarak benîmsememâdî dîferim. Dâşnâcemi, karşılık olarak ülesen Yunanlı ayınlârın çogunluk olduğuna inanıyorum.

İlerici Yunan ayınlârma, Yunan halkına Türk halkından selâm...

len sekliyle, Yunan uyruklu Rumlar, ya da Türk uyruklu Rumlar karşı girişilecekkâr misillemler, yerinde deildir. Halen Yunan uyruklu Rumları istisnasız yurt dışına çıkmak, Türk uyruklu Rumları ise bir eins rehîne şeklinde kullanma dışîncîstâbâkîmdir. Irkçıkkâr kokan ve kolaya suçlandırılmış münâkîlî olan bu futûm, dâvâmînâ gîlcendirmiyecekkâr. Alacağınız ekonomik tedbirler, hem de gîglî, hem de dâha hakî olacaktı. A.P. Senatoğlu Hüsâni Dikeçligilî'nin Bîltçe Karma Komisyonunda yaptığı konuşuma bir yolda bir işaret vermektedir: «Türk ticareti 5 bin Rumun elindedir. Bu meselevi ele almak, ne faşistlik, ne ırkçılıktır. İthalatımıza yâzide 95'î başkalarının elindedir. Bu kazançın bir kısmı Enosis için Yunanistan'a, bir kısmı da İsrail'e aker.» Türkîyem zararına sañlanan bu kazançları önleyecek bir diş ve iç ticaret politikası, bir top luğlu bütün olarak hedef tutan politikârlardan çok daha güçli ve hakîkdir.

PATRİKHANE MESELESİ

Patrikhane meselesi de soñuk kanâhlâkî ele alınmalıdır. Patrik-

haneâla evrenselik iddialarına, Yunan emperyalizminin en güçli aracı olduğu içen son verilmelidir.

Patrikhane, hâli Bizans zamanındaki dînî bâlgâneâlere temsil ettiğine inanmaktadır. Son zamanlarda Türk vatandaşlarından çârânlâcâna hemen Amerikâya giden ikinci ruhanîden biri Philadelphia, öteki Selçukâ metropolî idi. New York Times gazetesi, Philadelphia'ın Amerikâdaki Philadelphia değil, Anadoludaki Alâsâhî olduğunu okuyucularına bildiriyordu. Selçukâ da Sîlîfî idi. Ayrica Konya metropolîdi, Antakya Başpiskoposu gibi ünvanlar vardır. Yanı İstanbul Patrikliği, ruhani taksimata göre, içlerinde ortodoks cemaati bulunmayan bu yerleri hâlk ortodoksluk topraklarından saymaktadır! Sanki bu yerler geçici bir Türk işgâli altındadır, zaman gelince bu ruhani bölgeler bir gerçek olacağına göre, zâmet edip de bu unvanları kaldırıtmaya lütum görmemektedir!

Patriçî, uluslararası diplomasi alanına çıkarılması, Amerikan'dan gelen her teâkîne evet diyen Menderes de devrinde olmuştu.

Menderes hâkumetlerinden her

târîhî kolaylık ve saygı gösteren Athenagoras'ın asıl adı Spiru Aristokles'tir. 1886 yılında, o tarîhde Osmanlı devleti sınırlarında içinde olan Yanyaann Vasiliyî köyünde doğmuştur. Heybeliada Ruhban Okulunu bitirmiştir.

Athenagoras İstiklâl Savaşı sırasında İstanbuldaydı. Kendisinin «Kuvayî Millîye» aleyhinde çâsan Elen Cemiyeti «Mavri Mira»nın başında olduğu söylemektedir. Savaşı Türkîyem zaferiyle sonuçlanınca Amerikâya kaçtı. Bu kaçışın hangi pasaport ve izinle olduğu Patrikhane çevrelerinde özellikle gizli tutulmuştur. Çiçekli, yurt dışına kaçanların tekrar Türk uyruğuna girmesi yasaktır. Fakat zamanın Amerikan hâkumetinin etkisiyle bu engel yok sayıldı ve Athenagoras Patrik oldu. Athenagoras, Truman'ın özel ıstâğı ile İstanbul'a geldi ve 26 Ocak 1949 da taç giyerek Patrik oldu. Yeni Patrik ilk demecinde «Truman'ın sahî dostu olduğu» söyledi. Rumlarla göre Athenagoras'ın en büyük başarısı mâneden ve maddeyen çöken Heybeliada Ruhban Okulunu kurtarması ve Türk Hâkumetine bu okulu

Patrikhane'nin dışarıdan görünüşü
Dokunulmazlığı varmış

İNSANIN TEMEL HAKLARI

bir broşür var. Amerikan Haber Merkezi tarafından yayımlanmış. Ankara, İzmir, Adana yazıyor üstünde. Adı *İnsanın Temel Hakları ve Seçme Özgürlükler*. Kapakta gümüş yaşı bir Macar'ın resmi. Serede hangi basmevinde basıldığı yazılmıştır. Gısa Türk Kanunları bir broşür basıldığı matbaanın yazılımasını şartlı kısarır. Böyle bir broşürü bir Türk dağıtmaya istifa, önce basmevinin adı yazmadığı için kovutturmaya ugrar. Ama Amerikan Haber Merkezi böyle bir kovutturmadan uzak tutuyor. Basın Savcısına haber veriyorum, Türk Kanunlarına uygun varsa, Türklerin tâbi olduğu bir işleme Amerikan Haber Merkezi de tâbi olsun, gelip basmevinin adını üye yazmadığını bildirsin. Türk kanunlarına bu uyusuzluğu bî ailetemiyor, o da affetmesin! Bu işlem millî bağımsızlığımızın bir unsuru.

Gelgelim hapsindeki konuya. *İnsanın temel hakları ve seçme özgürlüğünü anlatır gibi görünen hapse, komşumuz bir ülkeye ağız dolusu gülümşüyor. Sovyetlerin Macaristan'da, Litvanya'da, Romanya'da, Berlinde, Kudrede, Vietnam'da halka zulmetikleri yazılıyor, basıklıkları anlatmaktadır. Sovyetlerin adı sayılan bu memleketlerde halka zulmetikleri bir vaka olabilir, bunu takib edebilir, anatabilirler, dünyaya duyurabilir. Bunu bir Türk de yazar, bir başkası da. Ama, meselein bir de başka yolu var. Ama, Sovyet Haber Merkezi 'böyle bir işin var mı bilmiyorum' de tutup, Amerikan'a, Amerikada, Amerikan vatandaşı olan memlekete reva gördüğü tulum bir broşürde kapsısa ve Türkiye olarak Türkiyede yayılmasa ne olacak? Savcılarmız böyle bir broşür yayılmasına izin verecek midir? Bu broşürler üzerinde basıldığı basmevi yazılmasa bu türleri toplatmayaçaklar mıdır? Böyle bir broşür, gazetelerde, Amerikalıların yaptığı gibi sepe serpe dağıtabilir mi? Dağıtalırsa, patron gazeteleri «Kıstılar komünizm propagandası yapıyor, Amerikan aleyleştiriliği yapıyorlar...» diye kiyamet koparmaz mı?*

Burakalm, Amerikada, Amerikalıların, Amerikan vatandaşlarına reva gördüklerini... Amerikalıları, Türkiyede yaptıklarını bir broşürde toplasalar da yayımlasalar durum ne olacak? Türkiyede Amerikalıların (kronolojik olarak), bayrak yırtmalarını, adam öldürmelerini, adam çığnlamalarını, taşkuşklar etmelerini, bir Türk kadının yakmalarını, verdikleri yardım, bu yardımın ekipardaları paraları, kurdukları Amerikan pazarlarını, Türklerden alıp verip etmediklerini, en basit ihtiyaçlarını Türk çarşısının dışında karşıtlıklarını, Türk Hariciye yapıklarını baskılı, ordu içindeki küstahlıklarını, Türk subayları ile olan ilişkilerini bir broşürde toplasalar da yayımlasalar, Amerikan Büyükelçi ne yapacaktır? — Bunlar yalan...» diyebilecek midir? Yoksa:

Yüksek Din Okulu ve Fakültesi olarak kabul ettirmesidir.

Yunan emperyalizminin başınımları olan Patrikhanen hakkında ki uyarıcı incelemesinde (Bakınız YON — Sayı, 82, 83, 84, 85) Niyyazi Berkes, değişikliği söyle betirtmektedir: «Günümüzde içi içü zırnık hıç birimizin merak etmediğimiz şartlar altında gürültülü reklamlarla ta Amerikadan bir patrik getirildi. Lozan anlaşmasının ruhuyla alay edercesine, yıldırım hızıyla Türk vatandaşı yapanarak patriklik tahtına oturtuldu. Acaba Atina patriklere de Amerikadan mı tedarik edilir, bilmiyorum, fakat bu olay Amerikan Yunanlığına gözünün Atina değil, İstanbullu olduğunu gösterir. Sebeb, güya komünistlige karşı ruhani bir cephe kurmak ıddiası idi. Fakat büyük sakallı, iri yapılu ruhaniden bu dâvâda beklenen başarı elde edilebilmiş midir? Bugün birçok Yunanlılar ve Kıbrıslı hem Başpiskoposun, hem Rum halkı gözlerini Moskovaya çevirdiklerine bakılırsa, bu ruhani makamın bu liste gülünç bir başkanlığı uğramıştır. Ama sırta Amerikaya dayayan Patrikhanen, gazi İstanbul'da olan Yunan emperyalizminin devlet içinde devlet sayılabilicek bir kalesi haline gelmiştir. Sabık Amerikan vatandaşı Atheneogoras, Patrikhanen

— Bunları yayılmasına. Böyle şeyle dostluğun bozulması mı diyecektir?

Bir ülkenin millî bağımsızlığı bütündür. Bu bütünlüğe saygı duyulduğu, uygulamada kimseye müsamaha edilmeliği sürece bu bağımsızlık vardır. Bir ülkeye dolar karşılığı kanunları çiğnetmek, bir başka ülkeye sövdürmek, öteki ülkeyi yok saymak ciddiyetle bağışlamaz. Millî bağımsızlık ve devlet olma ona ile hiç bağdaştırılamaz.

Ülkemizde Türk - Amerikan Derneği var. Bu dernek sergiler açar, İisan kursları açar, Amerikan kültürünü yayar. Hattâ Amerikan anlayışı dışındaki anlayışlara da ağız dolusu hüfretme hakkına sahiptir. Kimse de bu derneğin denetleme, burda neler dönüyor diye araştırıp sorma hakkını kendinde bulamaz. Ortada işte, bu ve buna benzeyen dolu broşür gösterebilirsiniz... Ama eğer, bir Sovyet - Türk Deralâji kurmaya kalkın hemen ardına polis düşer, parancın nerden geldiğini, bina kirasının kimin tarafından verildiğini araştırmaya karar. Böyle bir teşebbüs fiili titiz burnunuzdan getirir. Böyle bir teşebbüs Türk, Türkçe üzmez, Amerikalı Türkle uğraşır. Nerde kalıcı millî bağımsızlığımız Bır bir Amerikan sömürgesi miyiz? Sadi Koçaoğlu ülkemde Amerikan işleri var, buradan kimler kira alıyor, diye soruyor. Bu bile, Türkçeyi Amerikalılar satanlar olduğumu, köklü dışarıda insanlar bulunduğu göstermeye yeter. Millî bağımsızlık şuruna sahip insanları bu haber bîle dellendirir. Ama görürler ki, memleketi sevdikleri söylüyen millîyetçiliği kimseye bırakmak istimleyen çevreler, Amerikanlaşmışlar ve seslerini bîle duyuramaz olmuşlar.

Bir memleketin bağımsızlığını salduran (İvan Dayı kahrolsun...) ama yine bir memleketin bağımsızlığını sarsan (Sam Amca ne olsun?) onu söyle misiniz bana?

Amerikan'a Türkiye üzerindeki etkisi o hale gelmiştir ki, artık en basit kanunlarımıza bile Amerikalıları uygulanamayaçağı, uygulanamaz, uygulayanın başına derde gireceği rehavetine düşmüş. Bunda yüz yüz önce yazılmış kitaplar içen kovutturma açan savcılarım, basını kanunu açıkça ihâl eden broşürler için, kanunu uygulamayı hatırlarına bile getirmiyorlar. Belki bir broşürler, savcılıkla bile gönderilmiyor, Savcılardan görmüyorlardır. Sorarım Ankara Basın Savcısına bu broşürü gördü mü, gördüse ne işlem yaptı?

Elimizden alınmak istenen millî bağımsızlığımızdır. Millî bağımsızlığımız elde etmek için bizim ödediğimiz, bir kaç Amerikan dolarnın çok üstündedir ve Amerikan doları bunun bedeli olamaz!

Mehmed Kemal

genen hesaplarını incelemeye gelen müfettişleri çevirebilmektedir. Patrikhanen hukuk müsaviri Laskaris, «Ondan hesap sorulamaz» diyebilmektedir: «Patrikhanenin belirli bir bütgesi yoktur. Amerikan'dan, Avrupadan gelen para para hesabını ancak patrik bilir. Ona da bu konuda hesap sorulamaz. Çünkü dokunulmazlığı vardır. Ustelik bu dokunulmazlığı hükümetin kabul etmiştir». Gelgelim Türkmenin bağımsızlığını tehdit eden Patrikhanen, bütün Hristiyan Alevîlere destekleme sahiptir. Ruhaniler elele vermişlerdir. Nevyork'ta İstanbul Patrikhanenin savunma amacıyla 11 İlkinen ortodoks kilisesi dîni bir konsey kurmuştur. Dünya Kilise Konseyi, Türkmenin, bağımsızlığını tehdit eden Patrikhaneyi yurt dışına sürebilmesi kolay değildir. Kıbrıs mescesi gibi, Patrikhanen mescesi de çözülmeli, ancak Atatürk'ün dış politikasına dönmem ile mümkün kılınır. Aksa halde Kıbrıs da millî hâsiyet ve gururu, bizimle birlikte uçup gitmeyecektir.

SOSYALİZM
GELİYOR
SAVULUN

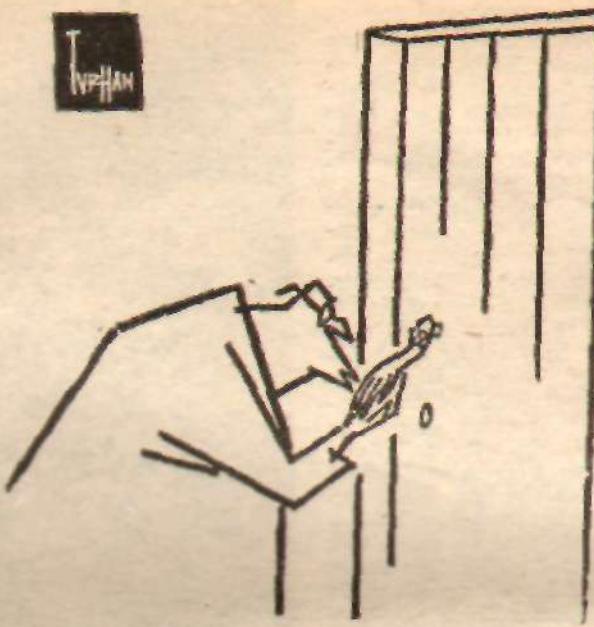
AZİZ NESİN'in
yeni kitabı çıktı

Günümüzde gülmek çok zor, en çok da gülmeye ihtiyacımız var. Bu kitaptaki hikâyeleri okurken kahkahalarla güləceksiniz.

160 sayfa — 15 uzun hikaye — 5 lira

Düşün Yayınevi : Cagaloğlu, Nuruosmaniye,
Atasary 206 İSTANBUL

(Yon: 052)

Yabancı sermayeden bir şebeke boştur. Özel teşebbüs sermayesi, yabancı bir memleketi giderken en çok kâr gayesi gider. Asurâzâda kalkınmasının millî ihtiâle bağlılığı olan ülkeler, yabancı sermaye yerine müsait diş yardım tereh etmişlerdir. Türkiye de aya yola gitmelidir.

Cöp tenekesi karıştıranlar

Bütçe Komisyonunda

empêrializm

Bütçe Komisyonunda cesur ve gerçekçi konuşmalarıyla dikkati çeken CHP Kars Milletvekili Kemal Okuyan, geri kalımlığının temel nedeni olan emperyalizm üzerinde durarak Komisyon'a yeni bir ses getirdi. Okuyan'ın konuşması özetle şudur:

«Bakanlık soya yağı konusunda çok cesur bir karar almıştır. Soya yağı anlaşması, geri kalımlık yüzünden somürlümenin klasik bir örneğidir.

Kapitalist ülkeler, dünya nüfusunun yüzde 46'sını barındıran geri kalımlı ülkeleri istismar etmektedirler. Türkiye de, yabancı sermaye, imtiyazlı dış yardımalar, dış ticaret yoluyla istismar edilmektedir. Bu çağda sosyalist ülkeler gelişmelerini tamamlamış ve geri kalımlı ülkelerin istismarına mani olmak için çabaya girmiş bulunmaktadırlar. Kapitalist ve sosyalist ülkeler arasındaki rekabette faydalananak Türkiye de hâsiyetli bir dış ticaret politikası güdülmelidir.

Türkiye, bir bakıma, ticaretiğini yalnız gelişmiş ülkelerle bağlamış olmasından dolayı, geri kalımlı bulunmaktadır. Şimdiye kadar bağlı kaldığımız kapitalist ülkelerle devamlı ticareti yapmaktadır sırhi dîr dîr diğer ülkelerle ticari bağlarıımızı güçliletmeliyiz.

1944 yılında sit cöp tenekesine atılmış pis bir şiir, 1965 yılında cöp tenekesinden çıkarılanlarla hatırlatmak lazımdır: Türkiyede sosyal devrimlere yönelik millîyetçi akım, cöp tenekeleri karıştırılmakla önlenemez. Petrol hesapları, her mahallede milyoner yaratma politikaları, «Kıbrısta anlaşımlardan doğan hâkimîn kâsihîsanız, siz Sovyetlere karşı koruman, tek başınıza kalırıshıza» diyen Sam Amca'nın yuvaları, artık köy kahvelerinde dahi konusulmaktadır. Millet, bugün Sam Amca usaklığını yapanlarının anek yarın kapı değiştirdip Moskof usaklığını yapabileceğini bîlinektedir. Yine çok iyi bilmektedir ki, bugün Amerikan usaklısına karşı çikan millîyetçiller, usaklığın her türlüşine karşıdır.

Bugün Sam Amca, ertesi gün İvan Amca'ya kapılanan usaklıkların karşısına, bu millîyetçilere dikenleceklerdir.

Köy Enstitülerı

27 Mayıs öncesinin ünlü Tahkikat Komisyonu üyelerinden biri, TIP hakkında tahkikat açılmasını istedikten sonra, Köy Enstitülerı hakkında mahkûmîyet kararı veriyor: Köy Enstitülerini aşırı sol tutar. «Zaten Köy Enstitülerini de faaliyette bulundukları senelerde, aşırı sol fikirleri işledikleri, köy içinde köylüye doğrudan doğruya teşir etmek suretiyle, Türk cemiyetini bütün kıymetlerile, ananeriley, inancları ile, kanaatlerle yıkmak hedefini güttükleri için kapattılarlardır. Hasan Ali devrinde Köy Enstitülerin işin başarısı olarak çıkarılmış dergilerin koleksiyonları ise, aşırı solcu fikirleri cesaretle tekin eden bir organ oldular; işin, bugün genel kitaphıklardan bile kaldırılmış bulunuyor...»

Bir devrin bütün ahlâksızlıklarını, yolsuzluklarının yardımıcılığını ve savcılığı yapan devşirmeyen Tahkikat Komisyonu üzerine göre, Köy Enstitülerini demek Türk cemiyetini yıkırmış, onlar enstitülerini kapatarak ağaları, eşrafı, tescifleri ve daha bir sürü parazitiyle birlikte Türk cemiyetini kurtarmışlar. 27 Mayıs'tan önce de yıklan cemiyeti bir defa daha «Tahkikat Komisyonu» ile kurtaracaklardı ama olmadı. Şimdi bu adamlar kalkmışlar, bu memleketini sağlam değerlerine yeniden çamur ve iftira yağdırıyorlar... Hiç değilse Menderesin Tahkikat Komisyonu üyesinin göz meden yukarı çıkmaması gerekmez mi?

ERmenilerin CÜRETİ NEREDEN GELİYOR?

Dişarıdaki Ermenilerin bir Ermenistan devleti kurma rüyasının nedenlerini anlayabilmek için 1919 yılına kadar gitmek gerekiyor.

Ermeniler, cüretlerini A.B.D. Başkanı Wilson'un Türkiye'yi taksim projesinden almaktadırlar. Bu taksim projesi hakkında (Anadolu İhtilâl - Sabahattin Selek - 1965) adlı kitapta şu bilgi verilmektedir:

«Amerikan Dışişleri Bakanlığı uzmanları tarafından 1919 yılı başında hazırlanan Paris'e bulunan Bakan Wilson'a verilen bir muharrîte, Türkiye'nin taksimi tâvsiye edilmektedir. Tâvsiye olunan plana göre:

a. Trakya'da Midye - Enez çizgisinden Sakarya nehrine kadar olan ve Boğazları da içine alan bölgeler, (Cemiyeti Akvam Misâk) hükümlerine köre, milletlerarası statüye bağlı bir devlet kurulmalıdır. (Kurulması düşünülen bu devlet, o devrin siyasi literatüründe İstanbul Devleti diye anılmıştır.)

b. Doğu Anadolu'da büyük bir devletin himayesi altında bir Ermeni devleti kurulmalıdır.

c. Ortâ Anadolu'da bağımsız bir Türkiye Devletinin yaşamasına imkân bırakılmalıdır.

KING - CRANE KOMİSYONUN GÖRÜŞÜ: 1919 yaz ayalarında Amerika Yakın Doğu Yüksek Mîmâssî Charles R. Crane'in dahil bulunduğu bir komisyon (King - Crane Komisyonu) Anadolu, Suriye ve Filistin'de bir inceleme gerçek yaptıktan sonra, Boğazlar bölgesinde kurulması düşünen devlet ile Ermenistan da dahil olmak üzere, buna Türkiye'nin Amerikan mandası altına alınması görüşünü tâvsiye etmiştir.

**Hazine
sıkıntısı**

Karma Bütçe Komisyonunda 1965 Maliye Bakanlığı Bütçe tasarılarının üzerine hazırlatılan rapor şu hükmeye varmaktadır: «Hazine halen büyük ölçüde bir likidite sıkıntısı çekmektedir.

Halbuki bir seçim yılindayız. Normal zamanlarda dahi finkanların üstünde harcamayı gelecek haline getiren, devlet bu yıl daha çok harcamaya zorlanacaktır. Görtüse göre, bu da Merkez Bankası kapularını tehlikeli bir şekilde açmayı gerektirecektir. Nitekim hâlen, Hazinenin Merkez Bankasından kısa vadeli avansları yüzde 5 ten yüzde 10'a çıkartmayı öngören eski İktidarca hazırlanmış bir tasarı Mecliste beklemektedir. Ayrıca, Merkez Bankasından Hazine bonoları karşılık alım 348 milyon lira borcun konsolide edilmesi, yanı borcun ve faizi ödenmesini beli bir süre için durdurulması öngörmektedir. Böylece, Hazinenin geriinden fazla harcama eflâmi, ekonomi üzerindeki enflasyonist baskuları artıracak niteliktedir.

Münhasır para konularında kaldığı müddetçe faydalı yazılar yezan Namık Zeki Aral, bir incelenmesinde bu tehlîkeyi belirtmektedir: 27 Mayıs'tan sonra, İktisadi devlet teşkilâtlarının ve Hazinenin Merkez Bankasına olan borçları konsolide edilmiş, yanı milyarlarca lira borcun üzerinden bir süren geçirilmiştir. Ne var ki Hazine, kendine bir çekidüzen vermemiştir, yeniden bir sürü kısa vadeli borç birikmiştir. 28 Şubat 1962 de Hazinenin açığı 675 milyon lira idi. 30 Kasım 1964 de ise, açık 1 milyar 397 milyon liraya yükselmisti. Bu durumu belirten Namık Zeki Aral'ın verdiği hâliküm südür:

«Hazine durumu ve bütün arkadaşındaki maali varlığı 1950-60 devresinde olduğu gibi, hergün biraz daha vahimete doğru yükseliş etmektedir.»

Bir de Ermeniler çıktı!...

Gazetelerimiz, Türk vatanını ve petrolünü İngilizlere satan Gülbenkanyan ailesini tam bir gaflat içinde göklere çıkarır ve onun Türk vatandaşlığına geçişle övünürken, emperyalizmin aletleri, Türkiye aleyhinde yeni tercîpler hazırlamaktadırlar. Şimdi de Ermeniler, emperyalizmin târiklerinin sonucu olarak, 50 yıl önce vukubulan karşılıklı çekişmeleri, çeşitli ülkelerde büyük mitinglerle tazelemeye başlamaktadırlar. Lübnâ bir Devletler Hukuku Profesörü, Türkçan, gazeteciler bir beyanat vererek, «Amerika Cumhurbaşkanı Wilson tarafından Sevr muhâmedî cerkesinde Ermenilere verilen topnaklar» ciddi ciddi istenmektedir. Kars, Ardahan ve bir de Trabzoda bir liman Ermenilere verilmeliyim... Israele, Arap topraklarını hediye eden emperyalist ajanlarla desteklerini givenerken zavallı sukuşları Türkiye'de bir Ermenistan hayatı kurabilmektedirler. Wilson sancaları hâfeyelmiş 1920 lerde, bu toprakları onlara bediye etmiş, ama o zaman usak bir aksilik olmuş: Atatürk, Wilson Amcası hesaplarını bozmış. Şimdi bu hesabi düzeltmek gerek! Kıbrıslı Rumlara peşkes ceken Sam Amca, pekâlâ Kars ve Ardahan'da Karadenizde bir İranlıya onlara verebilmiş... Amca firma sesleri i̇tibârî devârîmâne için 23-24 Nisan'da nümayişler tertip etmektedir.

a. Trakya'da Midye - Enez çizgisinden Sakarya nehrine kadar olan ve Boğazları da içine alan bölgeler, (Cemiyeti Akvam Misâk) hükümlerine köre, milletlerarası statüye bağlı bir devlet kurulmalıdır. (Kurulması düşünülen bu devlet, o devrin siyasi literatüründe İstanbul Devleti diye anılmıştır.)

b. Doğu Anadolu'da büyük bir devletin himayesi altında bir Ermeni devleti kurulmalıdır.

c. Ortâ Anadolu'da bağımsız bir Türkiye Devletinin yaşamasına imkân bırakılmalıdır.

KING - CRANE KOMİSYONUN GÖRÜŞÜ: 1919 yaz ayalarında Amerika Yakın Doğu Yüksek Mîmâssî Charles R. Crane'in dahil bulunduğu bir komisyon (King - Crane Komisyonu) Anadolu, Suriye ve Filistin'de bir inceleme gerçek yaptıktan sonra, Boğazlar bölgesinde kurulması düşünen devlet ile Ermenistan da dahil olmak üzere, buna Türkiye'nin Amerikan mandası altına alınması görüşünü tâvsiye etmiştir.

Kıbrıs meselesini özümü üçüncü dünyadan içindedir

Kıbrıs meselesinin Türkiye içia yegane gerçek çözümüni Batı'ncı sosyalist ucundan Tarafsızlara ve oradan Doğu Blokuna uzanan geniş bir sol mihverin manzûrı ve Birleşmiş Milletlerin mekanizması içinde tamamen bağımsız ve tarafsız Kıbrıs formülâle olabileceğinde israr ediyoruz. NATO topluluğu veya Amerikan aracılık yapacağı Türk - Yunan ikili müzakereleri yoluyla girişilecek çabalara ya başarısızlık veya sadice Enosis'le sonuçlanmaya mahkûmdur. Hele, Türk'iyedeki Rum azınlığı üzerinde baskı yaparak Yunanistan'a görüşümlü kabul ettirmeğe çahsmak, mücadeleyi tamamen fikri mesnetlerden sıyrmak ve sadice Yunanlılara yarayacak neticeler yaratmak olacaktır. Speküasyonu Rum veya anakronik Patrikhanen başka bültünler içinde ele almak meselelerdir. Bu temayı işleyen son yazımızın kaleme alınmasından bu yana görüşlerimizi doğrulan bazı gelişmeler daha vardır. Bunları burada kaydetmek ve konuya tümü ile bir kere daha dönmek kaçınılmaz bir vazife olmuştur.

1 — EOKA'nın bir kanadı olan «Pan Kıbrıs Muhâcînî Bîrlîgî», Enosis'i gerçekleştirecek referandumun yapılması ve Enosis'i öncelikle bir târikâre birakmakta, Plaza Raporunu reddetmeye, Makarios'un Plaza ile beraber Enosis'e karşı komple hazırladığı iddiası ile, İstifasının istemekte ve Grivas'a uyarak adanın derhal Yunanistan'a ilhâkını talep etmektedir. Diğer tarafın Yunan İktidarının organı Elefteria, Plaza'nın askerden arınmış ve tarafsızlaşırılmış bir Kıbrıs formülâle kaydının ve Enosis'i öncelikle bir târikâre takındığını söylemeye, arabulucunun bu görüşlerinin Makarios'un telkinleriyle meydana geldiğini iddia etmekte ve dolaylı bir şekilde «Fâhiş» diye hakaret ettiği Makarios için «İzlediği tutumun Enosis'e götürmemiş bir kere daha sabit olmuştur» demektedir. Her iki haberde Elen cephesinde Kıbrıslı İlgişî sağ ve sol arasındaki bölüntüyûl bir kere daha göstermek bakımından önemlidir. Adada sol kanat Enosis'e katıldı ve Kıbrıs konusunda bütün tutumları açık kapı bırakmış olan Plaza Raporu'nu Enosis'i sağ kanada karşı kullanmak çabasındadır. Pan Kıbrıslı gurubunun tebliğî ile Elefteria'nın yorumu bu çabalarnın tepkisidir. Yunanistan ve Adadaki adamı Grivas Enosîscidir. Makarios ise octadar. Adada sağ ve sol arasında, milletlerarası plânda ise Yunanistan ve Tarafsızlara Doğu bloku arasında zigzag çizmektedir. Türk Dışişleri Bakanlığı bu tezâzârlar bütünlük genişletme istifade edeceğine yerde, kati tutumu ile bunları başdaştıracak hareketlerde bulunmaktadır.

2 — İçi Hükümeti Savunma Bakanı Avam Kamarasında yaptığı bir açıklamada, Kıbrıslı İngilizlerle ilgili politikanın şimdilik değişmeyeceğini, bununla beraber meselelerin genel askeri masrafları kısmak konusunda içinde gözden geçirildiği söylemiştir. İçi Partisi'nin sol kanadının işlerin ne zaman boşaltılacağı sorusuna karsı yapılan bu açıklama Battı Cephesinde bile tamamen bağımsız, tarafsız ve tabii askerden arınmış Kıbrıs formülâle yararına pek derin olmamakla beraber enteresan gedikler doğabiliyor. Cezağız gibi, Yunan merkez hâlikümü, sağ muhâtefî ve adadaki sağ ile tabii bir ittifak halinde olan, Makarios'a ve Kıbrıs'daki sol kanada karşı Grivas'ı ve enindeki 10.000 Yunan askerini kuşanın Amerika ve yedegîndeki Ingiltere, İtalya olsa, Kıbrıslı Yumanistan ve Natoya Self Determination'dan da geçirmeden doğrudan doğruya bağımsızlığını ilvetmektedir. Türkiye için Kıbrıslı çözdürmenin Amerika ve Battı cephesinde bufuna myacağı iskâkar. Nitekim, diğer bir Battı Bloku manzumesi olan Centro son toplantılarında herhangi bir derde deva olamayacak bir kere daha ortaya koymustur.

Yapılacak şey, gene tekrar ediyoruz. Kıbrıs meselesinin yegane çözümü yeri Birleşmiş Milletler teşkilâtımıza bırakımı ve bir tarafın Kıbrıs içinde, bir tarafın Makarios ile Yunan Hâlikümü arasındaki bölüntüden istifade kurduklarını kendi yazılarıyla ortaya koymuyordu. İşte bu yazılarından bir iki örnek: «Türkler, Doğu illerinde feragat fikriyle yavaş yavaş başdaştır. Nitekim o bölgede hiç bir imar faaliyetine girmemelerini sebebi, bu toprakların asıl sahiplerinin (en önce Ermeniler) ergeç çikalerek buraları geri alacaklarına kanaat getirmiştir. Er-

ederek ve Doğu ve Taraflar bloklarındaki Enosis aleyle politik iklimden ve Batı Blokunun dünyâ kamu oyu karşısındaki zaferinden faydalanaarak, 1959-1960 anlaşmalarından tamamen sıyrılmış, tamamen bağımsız, tarafsız bir Kıbrıs formülâle olabileceğinde israr ediyoruz. NATO topluluğu veya Amerikan aracılık yapacağı Türk - Yunan ikili müzakereleri yoluyla girişilecek çabalara ya başarısızlık veya sadice Enosis'le sonuçlanmaya mahkûmdur. Hele, Türk'iyedeki Rum azınlığı üzerinde baskı yaparak Yunanistan'a görüşümlü kabul ettirmeğe çahsmak, mücadeleyi tamamen fikri mesnetlerden sıyrmak ve sadice Yunanlılara yarayacak neticeler yaratmak olacaktır. Speküasyonu Rum veya anakronik Patrikhanen başka bültünler içinde ele almak meselelerdir. Bu temayı işleyen son yazımızın kaleme alınmasından bu yana görüşlerimizi doğrulan bazı gelişmeler daha vardır. Bunları burada kaydetmek ve konuya tümü ile bir kere daha dönmek kaçınılmaz bir vazife olmuştur.

Ve yeter ki kendimizi artık bu gerçeklere alıştırabilirim.

1 — Makarios tamamen itilecek adam değil. Rasyonel olmak ve olayları anlamak lâzımdır. Makarios, Enosis karşısındaki tereddütlere ve bu konudaki iki tarafın politikasıyla Türk menfaatleri için kullanılabilecek kozdur. Olaylar buna göstermiştir, göstermektedir. Makarios ile Grivas'ı aynı sepete koymak taktik bir hatadır.

2 — Birleşmiş Milletler, artık Amerikanın Birleşmiş Milletleri olmaktan çıkmıştır. 0,15 yıl önce, Amerikanın Birleşmiş Milletleri Kore Harbine sırıkleyebildiği günlerde idi. Bugün, Vietnam savaşında, Birleşmiş Milletler artık Amerikanın dâüm suyunda değildir. Birleşmiş Milletler en azından Genel Kuruluya Makarios hâlikümü de arasında bulunduğu Tarafsızların organı haline gelmek ve dünya meselelerinin bu blokun politik analizi içinde çözüldüğü yegane kaçınlı振 arbitraj yeri olmak yoldadır. U. Thant'ın Plaza hakkındaki Türk görüşünü reddetmesi üzerine Ankara'da bir zamanlar bir bâkima yerinde sarfedilen bir söz «Yeni bir dünya kurulur, Türkiye bu dünyada yerini bulur» lâfi sindi ne de dediğini bilmenen ezberciler tarafından tekrar edilmektedir. Hangi yeni dünya? Kastedilen yeni dünya çoktan kurulmuştur ve bizim üç hafta evvel reddettiğimiz ve bizi reddeden 3. Dünya, Tarafsızların ve Birleşmiş Milletlerin dünyasıdır. Bizi için bilgilişizliğimizden ve yahâzımızdan kurulu bir dünya içine girmekten başka çare kalmamaktadır.

3 — Kıbrıs Türk cemaatinin menfaatleri istisnasız liderlerin menfaatini demek değildir. Kıbrıs Türk cemaati içinde zaman zaman yükselen ve zaman zaman silâhla susturulan deşîk sesler gelmektedir. Bunları da dinlenmek gereklidir. Eski Kıbrıslı Büyük Elçi Emîr Dirvanann geçen yıldız açıklamaları ile beraber bir olaylar dizisi var önumizde. Federasyon mu, yoksa kabul ettilmesi kesin gibi olan Birleşmiş Milletler gözlemi ve teminatı altında özel bir statü mü sorusuna bu olayların 1959 altında eğilmek lâzımdır. Federasyon üzerinde israr ederim derken, bâtila Kıbrıs tezini yıkmak vardır. Papa İnat olsun diye bir gün Kıbrıslı Yunanistan'a tepsi içinde hediyelik hâlikümü, sağ muhâtefî ve adadaki sağ ile tabii bir ittifak halinde olan, Makarios'a ve Kıbrıs'daki sol kanada karşı Grivas'ı ve enindeki 10.000 Yunan askerini kuşanın Amerika ve yedegîndeki Ingiltere, İtalya olsa, Kıbrıslı Yumanistan ve Natoya Self Determination'dan da geçirmeden doğrudan doğruya bağımsızlığını ilvetmektedir. Türkiye için Kıbrıslı çözdürmenin Amerika ve Battı cephesinde bufuna myacağı iskâkar. Nitekim, diğer bir Battı Bloku manzumesi olan Centro son toplantılarında herhangi bir derde deva olamayacak bir kere daha ortaya koymustur.

Genellikle hâliküm tezini tutan tanınmış bir yazar geçtiğinde Plaza'yı reddetmemizi ve meseleyi tekrar Türk-Yunan çizgisini içinde çözmenin kalkınmasını yorumlarken yalnızca zamanlardan yakını makta, ama «Ok artık yaydan fırlamıştır» yapılacak teşyiktür. Sorarız, yaydan fırlayan oklardan bir kaçıncıdır? Ve daha kaç kez böyle oklar fırlayıp millî menfaatlerimizi ve prestijimizi yaralayacaktır.

Ibrahim Çamlı

lerinin ergeç çikalıp kendileri kapı dışarı edeceğî korkusuya evbark edilememiyorlar. (Hayastan - Paris)

Biz Türk petrol alanları İngilizlere satan Gülbenkyanlara medhiyeler düzzecek kadar gübet içindeyken, Gülbenkyanın para-sıyla iste böyle tertipler düzenleniyor. Emperyalizmi, artık tamamlayız.

BATICILIK, ULUSÇULÜK VE TOPLUMSAL DEVİRİMLER: XI

*Türkiye'nin bugün için baş dâvâsı
batılılaşmak değil, batılılaşmamaktır*

Baticılık, Gericiliktir

Milliyetçilikten yoksunlaştırılmış baticılık, millî ihanet şeklini, batılışmaktan yoksunlaştırılmış bir milliyetçilik yobazılık şeklini, toplumu görüsün yoksun milliyetçilik ve baticılık da katmerli bir ihanet, memleket satıcılığı şeklini alır. Çıkar yol, baticılığı Batı'dan bağımsızlık şeklinde, milliyetçiliği devrimcilik yoluna çevirmeyedir.

SONUÇLAR

Niyazi BERKES

KEMALİZM GELENEGİNIN YIKILMASI SONUÇLARI

Bu yazı dizisinin başlarında konumuzun sunular olduğunu söylemişik: Kurtuluş Savaşı'ndan önceki dönemler boyunca Türk düşüncesi bir yandan Batı meselesi ile, bir yandan da millî varlığın niteliği meselesiyle karşılaşmıştır. Bu dönemde kadar, bu iki meselein altında yatan gerçek dâvanın bir devrimsel toplum değişmesi meselesi olduğu anlaşılmamıştır. Onun için, Baticılık Batı uygarlığını alma, Milliyetçilik de bunun karşılığında bazan dül, bazan sivas, bazan ırk kavramları dayanan geleneklere sarılma anlamında anlaşılmıştır. Bu iki meseleyi anlaysın, biri Baticılık, diğeri Milliyetçilik şeklinde daima birbirine zıt iki eğilim olarak kalıstır.

İkisi arasındaki bağlılık ancak Kurtuluş Savaşı'nın eseri olan Kemalizmin toplumsal devrimcilik prensibi ile kurulabilmisti. Bundan ötürü, bu düşündüre Milliyetçilik ve Baticılığının yeni anımlarını, bunların Türk toplumunun modernleşme ve kalkınma amaçları bakımından yerlerini tartıştık.

Sebeplerini bu yazınlarda tartışılmış olduğumuz olayların tesiri ile Atatürk'ün aştığı yol baltalamp bozulmuş, tamamlanması önlendi; bir yandan milliyetçiliğin tekrar eski İslâmcı, Osmanlıci ve Türkçü şıklarına dönülmüş; diğer yandan da Baticılığın Tanzimat dönemi peykçiliği ve Meşrutiyet dönemi özel teşebbüsüğünü anlamalarına gidilmiş; Kemalizmin kurduğu köprü yıkılmış; hem Milliyetçilik, hem Baticılık Türk toplumunun kalkınmasına değil, bulunduğu halde bile kalmamasına elverişli olamayan sonuçlara vardılmıştır.

Milliyetçilik umayışının anti-Kemalist şıklara girmesi, devletçiliğin başarısızlıklarının başlaması ile birlikte ortaya çıkmıştır. Çünkü bunların kökleri, devletçiliğin kaldırılamadığı gerilik kaynaklarının toplumda hâlâ yaşamasındadır. Toplumsal devrimler durdurulunca, Milliyetçilik ile Baticılık gene birbirine aykırı iki anlayış olmaya başlamıştır. Tarih tezi ve din-devlet ayrıntıları meseleleri Kurtuluş Savaşı rûhundan ayrılarak bu rûhun gerektirdiği anlayıştan yoksun aydınlar ve politikacılar elinde birinin Irkçılık veya Mukadeşatçılık, diğerinin Fransız «laicism» i şeklinde anlaşılan iki yanının altındaki ters Batı anlayış, toplumu ekonomik kalkınma sırasında de aynı ters sonuçlara varmıştır. Nâzil dünya uygarlığında Türk görüşü yerine Turan harsında Türk anlayışı geçtiğinde, nasıl ruhani dinlere aykırı Türk geleneğine yerine Türk toplumunun din-devlet getirisi ile ilişkisi olmayan uydurma bir «läyiklik» ve aydın din adamı görüşü getirilmişdir. Bu gibi devletçilik siyasetinin yerine de

gi şey ibridir: megalomani ile aşağılık duygusu. Biri palavraları halkı aldatmak, diğeri aldatılmış halkı kişi ve yabancı çıkarlarına satmak sloganıdır. Bunda, milliyetçilikten yoksunlaştırılmış baticılık millî ihanet şeklini; batılışmaktan yoksunlaştırılmış bir milliyetçilik yobazılık şeklini; toplumu görüsün yoksun milliyetçilik ve baticılık da katmerli bir ihanet, memleket satıcılığı şeklini alır. Topluma gericiliği, batılışmada peykçiliği arada güden bir rejimde Batı'ın baskuları altında meydana gelecek olan değişiklikler Türk toplumunu kalkınmasına değil, çökmesine yol açacak cinsteki değişiklikler olacaktır.

ÇELİSİKLİKLER NEDEN

ZORUNLUDUR?

Bir peykçilik rejiminde bu görünüşte zat kardeşlerin neden gerçekle birbirine gerekli olduğunu, bu çeşitli baticılığın topluma yaptığı etkilerin bazılarına işaret etmekle göstermek isterim. Bunu: (a) meydana getirdiği kişi ve sınıf etkileri, (b) toplum ekonomisinin, bu etkileri gidererek kalkınmasına fırsat vermemesi, (c) toplumu çatışmalı, israf, yapıcı olmayan bir kargaşa içine sokması, (d) bunu önlemek için toplumu kalkınamaz halde tutma zorluluğunu yaratması olayları açısından inceliyeceğiz.

BATI AJANI SINIFLARIN

YARATILMASI

Böyle bir batılışmanın en zararlı yanı, Batı kapitalist ekonomisının içinde kendine araç olacak yerli bir sınıf yaratmasıdır. Bunu bu batıcı devletin okulları, bursları, dışarıda itibarı yaratır ve besler. Bunları, Batı değil, bu devletin masraflarını yüklenen halk finanse eder. Devlet himayeciliği, özel kişi teşebbüsüğünü besler. Batı'da kapitalist, hazırlamak zorunda olduğu veya yüksük vergiler ödemek amme müesseselerine yaptırıldığı seyler bu batıcı devletin devletini kendisi halk kesesinden yapar; bundan bu batılışmış sınıf faydalанır. Devlet, Batı çatıları için araç ve malzeme yetiştiğen bir mekanizma haline gelir. Özel teşebbüsçü, kapitalist ekonominin işleyebilmesi için, toplumun özellikle fakir sınıflarının bunlara milyarlar yattığından düşülmeksızın bunları kendisi özel teşebbüsçü çatılarına yarayacak şekilde kullanmak ister; kendini toplumsal ekonomi taşya eylem kudretine sanır; halbuki bu kudreti gerçekle devletçilik üzerine kurulmuş bir parazitiktir. İddiasını gerçekleştirmekten o kadar açıktır ki ilk anda, dışarıda bekler durumındaki yabancı sermayeyi çığırıp bu işi onuna birlikte becermek ister, bunu da batı medeniyetçiliği adı altında alafrangalatırır. Gerçekte olan sudur: yabancı ekonomi, bu özel teşebbüsçü yerli sınıfı taktiği kanca vasıtasiyla millî ekonominin verimlerini dışarıya çekmenin mekanizmasını kurmuştur.

MODERN KAST VE MODERN REAYA

Bu çekirdek etrafında, toplumun ufak bir parçasını teşkil eden batılışmış bir kast, onun karşısında halkın gerisinden mürekkep bir çeşit modern «reaya» meydana gelir. Bu kastın insanları, Batı'nın en müreffeh toplumlarındaki kişiler gibi yaşarlar ve bunu tabii hakları sayarlar. Ingilizce konuşan Bati'ların, saklı bir istihkâria, «Westernized Turk» dediği bu Türk'ün çelişik iki yanı vardır: geri bir toplumda yaşamadan ayrılmamın yolu olan Batı tüketim maddeleri yaşamıyla reâyâdan ayrırlar; fakat bu yaşamın mümkün olabilmesi için reâyânın zorunu geriliği bu kastın milliyetçiliği şeklinde alır. Bati'lar, çok defa bu batılışmış Türklerin asrı milliyetçi olduklarına dikkat etmişlerdir. Bu milliyetçilik, halk kitlelerinin mukaddes geriliklerinde kalması istegidir. Çünkü, batılışmışların yaşamı için toplumun coğulluluğunu geri kalması şarttır. Batılışmış bu çelişikliği anlamak istemek: çünkü bunu anlamak topluma eşitlik prensipini kabul etmemi gerektir. Onun için, bunu isteyene karşı, yerine göre, komünistlik, anarşistlik milliyet düşmanlığı gibi iddialarla saldırır. O zaman geriliği kutsallaştırmaya, onu üstün milliyet değeri yapmağa mecbur olur. Fakat bu kutsallaştırdığı geriliğin bir parçasını bile kendi hayatına sokmaz. Bu sınıf, yalnız büyük bir sınıf ayaklılarının değil, aynı zamanda büyük ölçüde bir ikâlîzîlik ahlâksızlığının besleyicisi ve yayıcısı olur.

AYLAK SINIF TÜKETİMÇİLİĞİ

Geri kalımı bir toplumun içinde yaşamadan ayrılmayı birinci yolu olan tüketim maddeleri istahı, bu batılışmış sınıfın genlerinin, kadınlarının kafalarında jbr devrim yapar, onları toplumdan sıyrıp koparır. Bu onlarda bir iç çatışması, bir millî ışın yaratmasına Batı uygarlığının tüketim maddeleri

Prof. Niyazi Berkescin ilgıyla son buluyor. Saç bugun uyguladığımız tip toplumsal bozulmaya ve mektedir. Yazımı, bütünlük okuması gereği im-

rine karşı tapınacına bir sevgi yaratır. Modernleşmeli toplumun kaldırılamayacağı yabancı idâhî malî tüketim maddelerine düşkünlük aynı sey demek olur. Geri kalımı toplumlar arasında, en çok, Türk okumuşları ve batılışmışları bu tüketim maddelerine düşkünlükleri ile temsil ederler. Batı tüketimlerine gelenlerin coğunu ilk yaptığı şeylerden birinin mukellef bir otomobili almak olduğu sık sık görülen seylerdir. Memleket içinde de bu önâne geçilmez bir salgın haline eğilir. Toplumun geriliği, halkın cahiliyeine bağlanır. Bu teori, bâtilin batılışmış okumuşların ilk beldigi ilerlilik tezidir. Bu, batılışmış kastın reâyâdan nefretini şiddetlendirmeye yarar. Toplumlarının geriliğinin, onların tüketim uygârlığı istahlarının yükselti kâldırılamaymasına çok içlerler. Kişisel ekonomilerini, toplumun kudretile orası omyiyecek ölçüde artırmak için sert, amatör bir reakbet; meşru olmayan gelir sağlama yollarına başvurma normal bir hale gelir. Halk, onlara güvenmez; yaşamalarına bakarak onlara ahlâksız damgasını vurur.

JUSTAV

TURHAN

«Hieroglyph» den

BATI HASRETI; BATIYA GOÇ AKIMI

Batıcı hayatı yalnız toplumun ekonomisine yük olmakla kalmaz, batılılaşma müesseselerinin yarattığı gençler ve meslek adamları belli Batı'ya kapıya atmayı büyük bir amaç olarak özlerler. Batılılaşma ölçü ve kavramları ile toplumlarda bir iş yapamazlar. Çelişik sistem içinde haklı görünürlüler; haklı olduklarına inanırlar; kimse onları kınayamaz hale gelir. Bugün Türk ekonomisinin yatırımları ile yetişmiş doktorum, mühendisim, mütçükün hattâ hukukçunun ve Türkolog'un (!) amacı Batı'ya gitmektr. Ben, sık sık bu çeşitli kimseferden mektuplar alıyorum ve ileri sürdükleri mazeretlere karşı onlara

göcici çekici incelemesi, bu
Berkes, son yazısında,
bir batiçılığın nasıl bir
yıkımı yol açtığını gösterdi
yedimizlerimizin tekrar tek-
nendayız.

öyleyec sey bulamıyorum. Toplum, sahte batiçılığın ikiz kardeşi sahte milliyetçilik sayesinde, bu «exodus»ün önleme geçecek yollar, devrimsel değişikliklere sebep olabilecek bu teknik unsurlara karşı emsak kapasitesi. Mademki toplumda değişiklik istenmiyor, halkı bu kadar massalarla sokaq yürütmeye neden olmaya? de- necek. Bunu, bilinmeyecek gürur: Almanya, Amerikaya ucuz doktor ve mühendis yetiştirmek için.

Geri kalmış toplumların Türkiye-vâri batılışması, Batı'nın görünmez şekilde onları emmesinin yeni bir çeşididir. Bugün Amerika'da, Avrupada geri kalmış toplumların batılışma mahsulü olan yüzbinlerce insan çağdaşnakmaktadır. Bu ileri memleketler hiç bir zaman yapmadan bu mahsulden faydalansıyor, geri memleketlerin redâsına ödemeler yarınmlarla âdi hizmetleri gerekçe kullanarak yetişmiş insanlar cağıstırılıyor. (Bu memleketlerde yapılan yardımalar bu- su hizmet edilmez; çünkü bu yardımalar, halâ sevilen san: ziddîna, bedava yapılmış yar- dım değildir)

BATILÂSMÂSÎ AYDINLAR

Bunu bir çeşidi de okumuşları, Batı filosunun kör-taklitisi, kahve doğuluların hikâyesi yapmasından. Birçok yazarlar, profesörler Ben çıkarlarının savunuculuğunu yararlı: bunun için yüksek ulûfeler alırlar. Fakat içlerinde «fl sebilullah» Batı savunucularının yapanlar az değildir. Alman hayranı bir profesör biliyor ki, Almandan fazla Fransız düşüncesi id; geçen harp yıllarında Fransızlar bir arkadaşıyla Almançı bir arkadaşını birlikte şefata düşman kesilmişlerdir. Alman, Amerikan, Fransız hayranı olmayan pek az Türk okumuş vardır. Amerikancıkh yoluyla girenlere, ustalıktır ve kör-taklitlikte hepini serbest fersah geçmişlerdir. Bunların çoğu, Amerikayı da Avrupayı da bilmeyen kişilerdir. Bular tarafından, memleketeye faydalansılk hiçbir ciddî fikir ve eser meydana getirilmemiştir. Batı hakkında en zararlı fikirler bu çeşit okumuşlardan gelmiştir. Eskiden kalma yabancı okullar, devlet yardımı ile yediden kurulular Batı'ya hizmet etmeye namuslu okumuşların sayısını daha da artırıracak-

KALKINMANIN İMKANSIZLAŞMASI

Bu batılışmanın toplumsal kaikunu ve değişimine üzerine daha da olumsuz bir etkisi sudur: batılışma illetine yakalandı toplumların değişimi, bu batılışma ne kadar şiddetlenirse, o oranda imkânsızlaşır. Çünkü bu batılışmanın yüksemesi, ancak toplumun de g i s m e s i ile mümkünür. Batılışmış kast, toplumun üretim kuvvetlerinde bir değişiklik olmasını, tutukları yerler ve edindikleri çırkarlarla uyusmaz bulduklarından, hiçbir zaman devrimci olamazlar. Bundaya ötürü bize, Batı'da olduğu gibi ilerici burjuvaz olamaz. Sömürülgen burjuvazının bütün kuvveti dışardan edinmedi. Kendi toplumları içinde, değişimye değil, gericiliği tutmağa mecburdurlar.

Batı'nın gerekleri, bu toplumların ekonomilerini kendine tutuk bulundurmaya emreder. Kapitalist ekonominin gelişmesini sağlayacak yolların biri, tüketim kitlelerinin istahını kabartmak, tüketim maddelerini boyuna üretmek, boyuna tüketitmektir. Bu, en yüksek seviyesine Amerikada vardığında bu memleket bu maddeleri kendi teknoloji ve ekonomisi ile yetiştiremeyen toplumların batılışmalarının istahlarını üstünde en çok çeken memleket olmuştur. Kuvvetli kalkınma halinde olan toplumlar tüketim ölçülerini düşük tutarak bu tüketim emperyalizminin etkisinden kendilerini koruyorlar. Bu yüzden, Batılıklar ve onları bizdeki mukallitleri, bu konruna çabası içinde bulunan toplumların kılığına kiyafetine bakarak onların batılışmalarını iddia ederler. Çağdaş uygarlık en başarılı olarak girebilen toplumlar, imrenme batiçılığından kendilerini koruyabilen toplumlar olmuştur. Bular arasında özelikle Japonlar ve Ruslar muvaffak olmuşlardır.

Geri kalmış toplumların batılışmaları ve onların tesiri altında iki yakasını bir araya getiremeyen tüketimci sınıfı, bu tüketim ekonominin en kolay avladığı kitleler olmuştur. Amerikan ekonomisi, geri kalmış toplumların tüketim ağığını bütün hâsi ile fastline çeken yanları dolandır. Bugünkü Amerika olmasa, bir çok toplumların orduları silâhsız, sokakları otomobilsiz, evleri frijideriz, düssünlürleri kavramsız, dergilleri resimsiz ve baldırsız kalacaktı.

Geri toplumların gelişme için muhtaç oldukları üretim ve sermaye eşyası alma imkânları ile bu batılışma tüketimciliğinin istediği maddelerin baskısı arasında sürekli bir mücadele vardır. Her hükümet tüketim maddelerinin girmesini kışkıra, her batılışma vatandaş da bunları sokmaça ve tüketimde çalır. İki taraf ta akla gelmedik hileler bulurlar. Devlet ekonominin iki yakası bir araya gelmez. Batılışma gerekleri, Bazań ilerici düşünceleri, uluslararası ekonominin üstüne söyle ahr bir yük olmuştur ki bu devletler kronik bir borçlu halinden asla kurtulamazlar. BUNDAN KURTULMA İSTEĞİ İLE BATILÂSMÂNA HÜZUR VERİR; HÜZURDAKİ BORÇLUFLUKLARI ARTAR. İÇİNDEN ÇIKILMAZ BIR FASİT DAFNE İÇİNDE YUVARLARLAR.

KİŞİSEL VE MILLİ GÖSTERİŞ VE HAYSIYET YARIŞI

Batılışmanın zümrelerin yaşamının cazbesi, fakir sınıflara da bulaşır. Batılışmak asıl bundan sonra gerçekleşmez hale gelir, toplumun bir kısmının batılış, coğulüğünün geri ve fakir kalması asıl bundan sonra bir zaret haline gelir. O zaman, kılık bir batılışmuş sınıfın varolabilmesi için büyük bir köylü kitlesinin iptidai bir durumda, bir çeşit basmak vazifesi gerekce bir «İhtiyat ordu» olarak kalması normal bir hale gelir. O zaman memleketin tabiat kaynakları haril haril yabancılara devredilir; beri yandan da haril haril camiler yapılır. Burun iztaribini, yegane batılışmamış iki Türk okumuş tipi olan, biri milliyet ödevini, öteki medeniyet ödevini fakir ve geri kitlelere kar-

şı üstüne alan subayla öğretmen çeker.

Ekonome gelişme halinde olan toplumlarda bile, teknolojik yenilenmelerle toplumsal değişimde sırası arasında bir uygunsuz meyda gelme eğilimi vardır. Meselâ, böyle toplumlarda halkın günlük yaşama şartları bakımından önemli bir maddesi olan otomobil alam. Geri kalmış memleketlerde otomobil, yalnız bir imrenme ve imrendirme maddesi olmakla kalmaz, millî bir şeref ve baygıyet meselesi bile olur. Frijider gibi âdi bir tüketim aracı olduğu halde, batılışımıza kendimiz inandırmak için bu maddeyi yapabileceğimizi isbatı kaikarz. Millî bir değer meselesi haline gelen otomobil yapılr. Bu, batılışmadan anlaşıldığını gösteren güzel bir misalidir. Otomobil hakikaten yapılr; fakat bunun ne teknolojisi vardır, ne de ekonomisi. Toplumsal etkisi de olmaz. Sadece olumsuz anlamda bir etkisi olur; toplumun ekonomisi üzerinde bir zedelemne yapar, ama toplumu ekisine kıyasla modernleşmiş olmaz.

KALKINMA DEGİL, BOZULMA YOLU

Demek ki bu batılışma toplumu, kalkınma değişmesine götüremiyor; bozulma değişmesine ve yıkıma yol açıyor. Toplumun ekonomik yaşama kabiliyetini bir çekmeye soktuğundan ürettiği sınıflar arasında kayga çökmesi tehlikesi karşısında batiçılık toplumu ister istemez gericilik yoluna çevirmeye mecbur. Böyle batılışma ile, bir ulusal kalkındığını görülmemiştir. Buna karşılık, tersine, birçok uluslararası sınıf bu yüzeyle gerilik batağından, yarattığı fasit daireden çıkmadığı, ilerleme imkânlarını kaptırdığı ve tömürüğün çok görülmüştür. En eski misali biziz.

Toplumfarn ekonomik açıdan geri kalmışlığı, ancak ekonomik açıdan onun üzerinde eki yapmakla önlenebilir. Eğer böyle bir toplum, Batı uygarlığının ekonomik tutkusuna girmisse, orada batılışma yolu ile bu etkiye yapmanın imkânları kaldırılmış olur. Onun bazı kişileri veya sınıfları Avrupalı veya Amerikalı gibi gözükebilir; fakat arkalarındaki toplum o sırada ve çok defa bilinmeden Avrupanın veya Amerikanın sömürülgeni olmuşdur. Kendi içindeki kalkınma ve uygarlıkla kudretleri yok edilmişdir. Memleketinin dağı, taşı bile kendi elinden çıkma tehlikesi altındadır.

Uyarık, toplumsal devrimlerin mahsulüdür ve toplumsal aksı içinde beslenir. Bunu, bir toplum yaratıcı kudretlerini seferber edemez. Batı'da da bu böyle olmuştur. Bundaya ötürü ki Batı'dan hazır uygarlık alınamaz; alınamğa kalkışlığı zaman sonuçlar kalkınma ilerlemesi değil, gerileme bozulması olur.

TARIHİN BIZE OGRETTİKLERİ

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın getirdiği milliyetçilik, batılışma ve devrimcilik anlayışlarının buluşması liste bu sonuçları yaratırın bir batılışma getirmiştir. Bugünkü sınıflar altında, o düşünüp yapısını tekrar canlandırdı toplumcu açıdan daha yeni bir anlayışa varmak zorundaydı. Çıkar yol, batiçılık Batı'dan bağımsızlık seklinde, milliyetçiliği devrimcilik yoluna çevirmektedir. Bu yolu bulmadı, iki yüz yıllık uğraşımız tarihimiz bize sayısız gözlemlerle dolu bir laboratuvar hazırlamaktadır. Meselelerimiz nitelikini anlamanıza dünük dünük tarife bırakımdan değil, bu tekrarlı kırmanın yofunu aramamızdandır. O tarihi ne kadar iyi ve doğru sekil ile anlarsak, o kadar kendimizi aldatılmaları saplanmaktan kurtulabilliriz. Aydına düşen bunu yapmak, halka tanıtımak ve anlatmak olmalıdır.

Bu yazı dizisinin başında işaret ettiğim gibi, Batiçılık ve Milliyetçilik fikirlerinin tarihinde önde gelen, ilk gelen mesele Batı meselesi olmuştur. Milliyetçiliğin çeşitli sekilleri bu meseleyi anlaysı sekillerin hem bir sonucu, hem de ona karşı tepler olarak oluşturmuştur. Şu halde, aydınların önce bu Batı anlayışında temelli bir değişiklik yapma zorluluğunda oldukları bir dönemde gelişen bulunu-

SONUC: BATI KAVRAMININ ELEŞİRMESİ

Tanzimatın bugine kadarki evrimini gözde geçirdiğimiz Batiçılığın ve Batılışmanın karşıtlılığı olduğunu artık söylemek sırasına gelmiş bulunuyorum. Türkiye'nin baş dâvâsının Batılışmak değil, Batı: İlâşma a m a k olduğunu iddia ediyorum.

Batiçılık, biz aydınların çok sevdigimiz bir kavramdır. Onuz, kendimizi geri kalmış toplumların aydınlarının, kendi toplumlarının kalkınamaması, gerçekâlî peçelemek için, ilerlemiş toplumları görmekten gelen ayaşılık duygusunu hafifletmek için yapışıkları bir hayal, bir toplumsal sakatlığı aydınlar arasında nükseden bir görüntüsüdür. Toplumculuk açısından Batiçılık İslâmçılık, Osmanlıcılık, Türkçülük kadar usulü, yönü, aksbeti bilinmeyen anfânsız bir sözcüktr

Fakat Batılışmanın bir doğrusu, bir de eğrisi var mıdır? Yanlışını, doğrusunu nasıl belirliyebiliriz? Meselâ, batılışma kapitalist ekonomiyi almak mıdır? Kapitalist ekonomi-

yi almanın Batılışma yolu ile mümkün olmadığını, 1838 den bugine kadarki olayları gördük. Peki, toplumcu ekonomi almak mıdır? Eğer bu ise, bunun adı neden batılışmak olsun? Batı toplumu mudur? Belki, «kim demis Batı kapitalizm veya sosyalizm dir diye?» deenecek. Peki nedir? Hristiyanlık mı? Biliyorum, «hayır» deenecek. Belki «Batılışma bilim veya teknik almadır», deenecek. Bilim ve teknik, kapitalizm veya sosyalizm den soyut, Muhammed'in «Cin'de de olsa alındığı cinsten bir şey mi? Geriye ne kalyor? Batı yaşayış ve âdetler gibi şeyler mi? Mesela, Noel yapacağım diye, zaten çöle dönmüş memleketin ağaçlarını kesmek Batılışmamı oluyor? Yoksa, Batı idealleri, Batı değerleri, Batı kafası denen şey mi? Maalesef, böyle şeylerden mürekkep bir Batı yoktur. Batı'da kiyamet kadar fikir var; çoğu da bizim Batı kafası dediğimiz seylere aykırı fikirlerdir. Buların hangisi Batı'yı temsil edecek? İstensiz Batı düşünürlerine sorunuz; hiçbirini «Batı sudur» diyemeyecektir. Batı'nın kendisi de Batı hakkında ihtilâf halindedir.

Demek ki isteyemem, mutlaka bir seçim yapılacaktır. Seçim yapmadı da mutlaka seçimi yapınan bir ölçüsü olmak gerektir. Bu yapıldıktan sonra, buna Batı veya batılışma demenin ne değeri olacağım ben anlayamıyorum.

BATI DENEN FIL

O tek kişi kalmış canavarı da sambılır; muhtesem sanat ve fikir yapıları dünyasında olabilir. Soyut ve mutlak olarak Batı denen şey bir uyduvardan başka bir şey degildir. Varolun toplumlar, değişimler, uygarlıklar, harslar, dinler, devletler, sınıflar, kişiler, teknolojiler, bilimler, căkarlar ve savaşlardır. Buların yeni görünüşleri, Avrupanın Batı Güneyinde başlamıştır. Bu Batı sözü bir bakıma bundan gelmemektedir. Bir bakıma, Hristiyanlık tarafından gelmiştir. Roma İmparatorluğu ve Hristiyan kilisesi bölündüğü zaman doğuda kalan Doğuya' Batı'da kalan Batı'yi temsil etmiştir. Kelime bir bakıma, Roma'dan kalma. İmparatorluğun başında kalan vilâyetlerini doğudakilerden ayırmak için. Bu Batı terimi kadar değişen, asıl ne olduğu bilinmiyen, üzerinde ulaşma olmayan yanlısı, sahte bir kelime yoktur. Son zamanlarında Batı'nın kapitalist memleketler, daha doğrusu Amerika, Doğu'nun da sosyalist memleketler, daha doğrusu Sovyetler Birliği anlamusuna kullanıldığı hatırlatırsam bu terimin ne kadar maskara edilmiş bir terim olduğuunu daha iyi bilirsem olurum.

Batı terimi, tarih düşünürler arasında da temelsiz bir kavramdır. Toynbee, tarih tezine birim olarak medeniyetleri abr. Buların biri Batı medeniyetidir. Gerçekte bütün tezi, Batı medeniyeti ile başka medeniyetler arasındaki ilişkilerin çeşitli yanlarını incelemeye gider. Peki, Toynbee'de Batı medeniyeti nedir? Tezinin on cildini karıştırın, bulamazsınız; belirlemeyi unutmuş! Yerine göre, bazan Grek-Roma medeniyetidir. Bazan ortaçağların Hristiyan medeniyetidir. Bazan yeni zamanların Atlantik kıylarındaki memleketlerinin medeniyetidir. Bazan Ortodoks Hristiyanlığına karşı Katolik Hristiyanlığı; bazan Katolik Hristiyanlığına karşı Protestan Hristiyanlığıdır. Fakat, bana sorarsanız Toynbee'nin söylemeden kasdettiği Batı medeniyeti Ingiliz medeniyeti, hattâ birer bir Ingiliz aydınının anladığı Ingiliz medeniyetidir. O da kendi açısından, Atatürk'ü uğraştıran soru ile uğraşmaktadır.

Ne lizumu var böyle kapak, tentelsiz, yamalı, bilim düs bir kavram? Kelimeyi, bir kere âdet olmuş diye, Avrupa ve Amerika'lı erlerin toplumlarının kisaltılım adıolarak kullanırız; belirlemeyi unutmuş! Yerine göre, bazan Grek-Roma medeniyetidir. Bazan ortaçağların Hristiyan medeniyetidir. Bazan yeni zamanların Atlantik kıylarındaki memleketlerinin medeniyetidir. Bazan Ortodoks Hristiyanlığına karşı Katolik Hristiyanlığıdır. Fakat, bana sorarsanız Toynbee'nin söylemeden kasdettiği Batı medeniyeti Ingiliz medeniyeti, hattâ birer bir Ingiliz aydınının anladığı Ingiliz medeniyetidir. O da kendi açısından, Atatürk'ü uğraştıran soru ile uğraşmaktadır.

Türk toplumunun kuruluşunda, yapısında ekonomik, toplumsal kültür kalkınma ve ilerleme sağlayacak devrimler gerçekleştirilemediğe iyi niyetli batiçılıkların kasdettili batılışma denen şeyin gerçekâlî olacağını inanmıyorum. Bu olduğu takdirde, istensiz onun adını batılışma koym, bize hic bir şey öğretmez. Bu olmadan olacak olan her batılışma, o «gerçeği değil» denen batılışmaktan başka bir batılışma olamaz.

Batılışın ve batılışmanın bugin bir anlamı kalmıştır. O da su: batiçılık geri kalmış toplumların aydınlarının, kendi toplumlarının kalkınamaması, gerçekâlî peçelemek için, ilerlemiş toplumları görmekten gelen ayaşılık duygusunu hafifletmek için yapışıkları bir hayal, bir toplumsal sakatlığın aydınlar arasında nükseden bir görüntüsüdür. Toplumculuk açısından Batiçılık İslâmçılık, Osmanlıcılık, Türkçülük kadar usulü, yönü, aksbeti bilinmeyen anfânsız bir sözcüktr

Batiçılık hic bir yerde gerçekleşmemiş, sadece gericiliğe yarıyıcı, bir bireyici aydın tayıpasıdır!

TİP'in Konya

II Kongresi

TİP'in Konya II Kongresi, gericde hizmetiniz Pazartesi günü, 500 kadar üyesinin katılımıyla Meram sahnesinde yapıldı. Üyeler arasındaki 50-60 kişilik bir İmam-Hatip Okulu öğrenciler grubunun kongreye sahne etmekle vazifeli olduğu an-

Prof. Sadum Aran

la vordu. Ama teşebbüs başarı sağlanmadı. Gürlütliler üzerine Kongre Başkanı Ali Karci, »Mesru mîdâfâsâ hâfinde kahrsak, bunun sorumluluğu hükümete aittir» diye durumu açıkladı. Açıklama Emniyet kuvvetlerini hâkemete getirdi, elebaşilar toplantıdan çıkarıldı ve salona sükûnet geldi. Kongre Başkanı da görevim yapmış polise teşekkür etti. Bu arada, yakınlarında ezan okun reaksiyaydı. Ezan sesi üzerine, Başkan Ali Karci kongreye beş dakika ara verdi. Bu tutum, »dinsizlere haddini bildirmeye» gelen genç İmam-Hatip okulu öğrencilerini hayli şaşırttı. Öğrencileri şaşkıtan başka bir olay, gürlütliler sırasında işçi Mehmet Can'ın mûdâhaleleri oldu. Mehmet Can gürlüttü bir öğrenciye, tri násırı elerini göstererek »Seni bu eler okutuyor, baban değil» diyor. Hayata yükselen násırı el, gü-

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına, çiftçinin kazıklamasını önlemek için 15 lira, toplam 45 lira.

Özel sektör nizamı adına,

Eğitim Fakülteleri ve Aldatmacada Direnme Tahsin Sarac

Yagından kaçırılmış bir mal kimliğiyle Yüce Meclise sevkelen ünlü «Eğitim Fakülteleri Kanun Tasarısı» örtüsü döşürülmüş bir çiplak niteliği göstermeye başladı artık. Ellerini kafa ya da vicdanlarına koyacak yerde, belleklerde koyup yüksek perdeden konuşanlar, bu gıldırtıcı bir ciddiyet havası verme tabandalar şimdi de. Ve böylece, girtlaklarının yedi düğümünden geçmeden çığın sesleriyle, gerçekin granit duvarını yıkarakları sanıyorlar. **Biz şimdilik, bir dergi yazısı sınırlarını elverdiği ölçüde bazı belgeleri konuşturup «dayanaksız» konuşmaya gerçek synasında boy alırtacağuz; ve ikide bir bilimden dem uranlara bilmec saygının gerçeğe saygı ile başladığını hatırlatacağız.**

7 Nisan 1965 tarihli Cumhuriyet gazetesinde «Eğitim Fakülteleri başlığıyla yayımlanan yazıda Sayın Dr. İbrahim Oktem'in, gerçek kişi kaldığı noktaları belgelerde göz önfüne serceğin bu yazımızda. Yalnız, su noktayı daha önce belirtmek isteriz ki, vefa gerçekten büyük bir erden, büyük bir duygu, ve sayın Oktem, çok yerde, bunun çeşitli örnekle rını vermiştir, ama bu yazısında da olduğu gibi, çok kez de bundan çekmiştir. Biz vefayla, birde kökürlüne bağlanmak gibi ilkel anlamında almıyoruz ve böylesi bir vefaya hiçbir değer biçmiyoruz. Bizim için vefa, kavrulara, gerçeklere bağlılık anlamadır, yoksa herkesle her zaman ve her koşulda oturup yiyecek dost yürüyelimiz vardır.

«Kanun tasarısına yönelikten tenkid ve direnmelerin dün olduğu gibi bugün de bilsel olmaktan öte hissi bir değer taşıdığını saklamak mümkün değil» diyor sayın Oktem. Hissilik payı var, elbette işin içinde, bir «art düşünceler» beraber. Ama bunun hangi kında olduğunu saptamak ta iş. Söylmekle önce davranışmış olmak, kışkırtıcı gerçekten içinde olduğu düzeyden kurtarmaz. Hissilik bize, tasarı, karşımıza direnenlerde değil, kendilerinin artı savunma durumunda bulundur. Buna da ki «şıkların teknik içinden buhanma püsküldüyse, buca davranışını silik kaptı» söylemektedirler.

Sayın Oktem, tasarınu kapaklı kapılarında ve belirli bir grubu hazırladığı yoldan her yandan gelen eleştirilere cevap olarak «açık çalışmalar» yapıdü. «Bundan sonra da ki Ankara İstanbul ve İzmir Üniversiteleri senatoları, kendileri bünyelerinde Eğitim Fakültesi kurulması kararname alıklarını söyleyiyorlar. Kendilerinden başka kimse inanmadığı bu noktanın gerçeklik patayı da ancak kendilerince geçer sayılabilir. Yayınlanan yazı ve bildirilerde ilgili kurumların bu konudaki düşünceleri ortadadır. Tekrar gitmemek ve işi uzatmak için, bu açıklığın ne menem bir açıklığı olduğunu, Meclis Komisyonunda, «Tasarı ilgili fakültelerin genel kurullarından geçirilmesi»di. Tasarıyı inceledik, yolda okuduk. Üniversitemiz bu mesni bilmemektedir» diyen Ege Üniversitesi temsilcisi sayın Prof. Emin Dikmen'in sözleriyle ırtaya koymakla yetineceğiz.

Sayın Oktem tasarınu bilmeli temellere dayandığını belirtmek için «Dünya tanımını bir mütchassis olan Londra Fakültesi mütchassis eğitimi kursluşlu profesör Mr. Lauwers'ten söz etmektedir.

Sayın profesörü hesaba elverdi. Sayın profesörü hesaba elverdi. Şekilde paravana olarak kullanıma durumu değiştirmez. Evet, profesör Lauwers'e güzel bir rapor hazırlatmıştır ama kişisel şapkaları içine alan açaip ismi bu rapora tamamen sırt çeverek kaleme alınmıştır. İşbu ve direnceler bundadır, yok-

sa profesör Lauwers'in yetki ve raporuna değil. Hem Lauwers'in raporu, tasarıyı hazırlayanların iddialarını güllü duruma düşürebek niteliktir. Şöyle ki:

Raporunun dördüncü sayfasında profesör, Gazi Eğitim Enstitüsü için «Bu büyük ve yeterli kurum, uzun geleceği, okul sistemi ile yakın ilişigi ve kuvvetli Eğitim Bölümü ile, muhalefeten federasyonun en kuvvetli sütunlarından bir olacaktır» derken, hiç de tasarıyı hazırlayanları bu konuda herkes bilinen kazanımları paylaşmamaktadır. Burada basit bir «ocaklılık» anlayışı gütmemiştimizi söylemek hep sen gerektsiz; ocaklılığın, klikçiliğin, güçsüzler birliği olduğunu bileyenlerden bizim gibi...

Yine Lauwers, raporunda, Fakültenin yönetim kurulu, federasyonlar müdürleri, öğretmenler temsilcileri, beakanlık temsilcileri de alınmasını javsiye ettiğ halde (S.7.) tasarıda bunları yer almamaktadır.

Rapor, «Milli Eğitim Bakanlığı, Fakülte siyasetinde hükümdarlığı değiştireceğidir. Fakülte söz sahibi olmasına yerinde olacak. Zira bu beakanlık, Türkiye halkına karşı milli eğitim sistemini yeterliyle yürütmekle sorumludur» dediği halde tasarı, bütün işi üniversitenin sırasına yıldır işin içinden sıyrılmak gibi bir Haşim Paşa anlayışı taşımaktadır.

Yine rapor, «Eğitim ve Öğrenmenin formasyonunu Gazî Eğitim Enstitüsü ve bunu gibi kurumlarda alanlar için, Üniversite de recesi dahil, yüksek akademik język yollarını açmak» (S.7.), hiç mühüm taşırı, tasarı, nihayet itiraf etmek zorunluğunda kalındığı gibi, bu yolları kapamaktar. Tasarı, Lauwers'in raporuyla pek ilgisi olmadı, Meclis komisyonunda, İstanbul Üniversitesi temsilcisi sayın Mümtaz Tarhan söyle dile getirmiştir: «Bu tasarı yeterlidir. Ingiliz uzmanlığı da katılıdıği toplantıda Fakültenin kuruluşu için yedi maddelik esaslar testis edilmişdir. Tasarı bunları İngilizce etmemektedir. Akademik bir Fakülte değil, mevhum bir fakülte kuruluşuna gidişmek istemektedir.

Gencelik tasarıya karşı olanlar, belirtilen amaçları madde lerin biberine taban taban zıt olduğu noktasında onlara duruyorlardı. Amaçlar iy bir kütüphane, maddeler ise asıl şapkaları yansıtıyordu. Bu gerçek Meclis Komisyonunda, Sayın profesör Kemal Oğuz'un şu sözleriyle teyt edilmiştir: «Bu kanun bir kadro kanunu olabilir. Amaçları tasvip ediyoruz. Ancak amaçları muhteviyatını aykırı bir teknikle hazırlamıştır.»

Kanun tasarısının, İlkokul öğretmeni ve öğretmen okulu mezuniyetlerine hiç bir olanağ getirmediği, Eğitim Enstitülerini sınıslar yımak istediği, gerçegin ise, Gazî Eğitim Enstitüsü, Türkiye Öğretmen Dernekleri federasyonu, Milliyetçi Öğretmenler Derneği ve Eğitim Enstitüsünü bitirenler Derneği tarafından, Sayın Oktem'in kendilerinin de bulunduğu Meclis Komisyonu önünde ifade edilmiştir.

Son olarak, yazda kesin bir ifade de yüksek bir topla söyleyen ve böylece gerçekin gibi gösterilmek istenen bir temel noktası çürütecek belgeleri biraz konusura getirilen.

Sayın Oktem yazısında «Olgunluk veya lise bitirme belgesinin üniversitelere giriş hakkı temel şart olması, yeni bir husus değildir. Milletler arası standartunu götken münakaşa dışı kalmıştır» diyorlar.

Bilmenden söz eden kişilerin, böylesi kesin ifadelere gitmek için bir iki belge karıştırımları gereklidir. Yoksa konuşma perdesi ne denli yüksek olursa olsun, sonunda boynu büyük düşmek zorunluğunda kalır gerçek karşısındaki kişi. Cesaret iyi şey ama, bu kadar da gerekli mi bilmem, hele bir gazete yazar yazırken..

Sayın profesörü hesaba elverdi. Sayın profesörü hesaba elverdi. Şekilde paravana olarak kullanıma durumu değiştirmez. Evet, profesör Lauwers'e güzel bir rapor hazırlatmıştır ama kişisel şapkaları içine alan açaip ismi bu rapora tamamen sırt çeverek kaleme alınmıştır. İşbu ve direnceler bundadır, yok-

GENÇ FOTOGRAFSIZLAR NE DÜŞÜNÜYORLAR ?

Konuşan: Muzaffer ERDOST

3

Padişahsız Türkiye geçinebilir mi ?

Vardır Padişah !.

BAHRI ERGEN — Çorum'un Güney Köyünden. Çorum'a yaya üç saat çekiyor. Yol var, araba işliyor. Okul yapılabilecek yıldır olmamış. Bahri, okuma yazma bilmiyor. 20 yaşında. Çift silmiş, mal gitmiş, Tokat'ta «amelelik» yapmış. Evlerinde yüz numarası var, mass, sandalye var. Çatal kaşık yok. Ağac kaşık kullanıyorlar.

1. «Ata; Türk kimdir?»

«Atatürk... İstiydim ya, hatırlımdan çıkmış. Atatürk. Kemal Paşa.»

«Tamam Kemal Paşa. Hiç duydun mu, ne yapmış Kemal Paşa?»

«Hattırıza myorum. Konuşmaların yanında ya...»

2. «Menleketi sindim kim idare ediyor, billyor musun?»

«İsmet idare ediyor.»

«Samimisn herhalde. Soyadı yok mu, senin soyadın gibi?»

«Vardır emme, bileyimiyorum.»

3. «Padişah Türkiye'de oturuyor mu?»

«Samsun'da oturuyor.»

«Kim söyledi Samsun'da oturduğunu?»

«Oyle duydum.»

«Var mı ki padişah?»

«Padişahsız Türkiye geçinebilir mi? Vardır padişah.»

«Ne yapar bu padişah?»

«Bilemiyorum ki.»

4. «Salı Nursi kimdir?»

«Bilemiyorum.»

5. «Hangi millettenin? Arap misin, Cin misin, Capon misin?»

«Ben Sünniyim.»

«Demin Türkiye diye bir şey söyledi. O Türk kim?»

«O Türk bizi.»

«İslâm misin, Müslüman misin?»

«Müslümanım.»

«Başka Müslüman devlet tanıyor musun?»

«Hiç bileyimiyorum.»

6. «Türkiye Cumhuriyeti deyince aklına ne geliyor?»

«Türkiye Cumhuriyeti deyince, umumuzun hakkını korur, hakkını arar. Türkiye'nin başı demek o demektir.»

7. «Dünya mi büyütür, Türkiye mi büyütür?»

«Türkiye büyütür.»

«Türkler kaç kişi vardır tahmin ediyorsun?»

«Seksen milyon vardır.»

8. «Büyük Millet Meclisi diye bir şey işittin mi? Nedir bu Büyük Millet Meclisi?»

«Ne kadar büyülüktür? bir yer gülçük olamaz.»

14. «Aile nedir, ne demektir?»

«Aile demek, insanın karnı demektir.»

«Bekâr misin, evli misin?»

«Bekârım.»

«Hiç kız sevdin mi köyde?»

«Beş kim ne yapsun, el kapısında büyümüşüm.»

«Tokat'a ameseflige gittiğinde hiç kadınla yatmadın mı?»

«Hayır.»

«Hiç elin kadın eline değmedim mi?»

«Değmedi.»

«Bir odaya güzel bir kız ile sehi kapatsak, ne yaparsın?»

«Konuşuruz, konuşulmaz mı kadınım.»

«Ne dersin, ne yaparsın?»

«Merhaba derim, nasıl sunım.»

«Gece oldu, yatağa yattınız?»

«Yerine göre uyunur, yerine göre konusulur. Birbirimize läzem olan lâflardan konuşuruz. Kızın yanına giderken öğretmeyi diyorlar mı ki? Kızın yanına giderken öğretmeyi muameleyi düzeltirim. Kız benim nikâhlâmsa sunur, yatarım. Türkçesini utamıyorum, düzeltmemiyorum.»

«Çiplak bir kadın oynuyor olsun, seyreder misin?»

«Etmem, öylesi kadından insana zarar gelir.»

15. «Mikrop nedir?»

«Mikrop demek pâlik demektir.»

«Nerede bulunur?»

«Mikrop yüz numaralarında bulunur. Kendini bilmeyen, sakınmamış bilmeyen adamlar sokağa yol kenarına pislerler, gezdiği yerde mikrop yapabılır.»

«Hastalanınca köyde ne yaparlar?»

«Köyden hastaneyeye indirirler, ilaç verirler.»

«Hocaya okuturlar mı?»

«Okuturlar. Olceğini hissedince Kur'an okuturlar başında.»

16. «Aya niye gitmek istiyorlar?»

«Fenin yüksegini anlamak istiyorlar. Lâzım olduğu zaman fenin aya gidebiliriz demek istiyorlar. Gösteriş yapıyorlar. Ama benim aklım kesmiyor.»

17. «Dünya yuvarlak mı, değil mi?»

«Dünya yuvarlak derler.»

«Dünya neyin üzerinde duruyor?»

«Dünya suyun üzerinde duruyor derler.»

18. «Zeki Muren diye birini duydun mu?»

«Hiç duymadım, bileyimiyorum.»

«Cemal Gürsel?»

«Cemal Gürsel'i duydum.»

«Necip Cemal Gürsel?»

«Bu dünyadan vekil.»

«Celâl Bayar duydun mu?»

«Duydum, o da vekil, dünyanın vekili?»

«Kaç tane dünyadan vekil var?»

«Küdem, küdem.»

«En kıdemli hangisi?»

«İsmet.»

«Öndan sonrası?»

«Samsun'daki padişahı.»

«Öndan sonrası?»

«Cemal'dir.»

Sayın Oktem'in, «milnakaşa diş» kaldığını söyledişi şeyin, maalesef milnakaşa diş kalmamış bir kaç örneğini vereceğiz, biz hem kendilerin hazırlattığı belgelerden.

ITALYA'DA: (Rapor S. 4) «Öğretmen okulu diploması Eğitim (magistero) Fakültelerine ve Venetik dil ve Edebiyat Fakültelerine, Napoli Üniversitesi Doğu Enstitüsü giriş hakkı vermektedir.»

1961 - 1962 ye kadar Teknik Enstitüler mezunları Üniversiteye giriş hakkını halz değildiler. 1961 - 1962 den itibaren du diploma sahiplerine bazı fakültelere giriş hakkı verilmiştir. Bu Fakülteler aşağıda belirtilecektir! Tek

Türkiye'de Tamamlanmamış Devrim

Edouard Sablier

ALEM YINE O ALEM

Parlamentoda dört partinin temsilcileri çok iyi anlaşmaktadır. Aralarında esasa taallük eden hiç bir ideolojik veya sosyal görüş farkı yoktur.

Böylece Türkiye'de ikinci cumhuriyet kayda değer hiç bir deşiklik getirmeden devam ediyor denilebilir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Cumhurbaşkanı İnönü, kendi partisine rakip yeni bir kurulusa imkân verdiğiinde, sadece Atatürk'ün bu yana iktidarı içinde tutan ekibin başından uzaklaştırılmasına yol açmış oldu.

Türk siyasi partileri, saflarında toplumun bütün sınıflarını bir araya getiren ve faktar sadece bazılılarının temsil eden topluluklardır. Sıvısi hayatı «tutuculuksa» hastalığı iste bu radan doğmaktadır.

1960 devrimi. Menderes rejiminin çok göze batmış idarecilerini geçici olarak İşbaşından uzaklaştırılmış; ile siyaset kadrolarının gelişmesinden başka yenilik getirmeksızın, işlerin idaresini ayın ellerde tutma devam etti.

Kendinden önceki diğer bütün parlamentolar gibi, ikinci cumhuriyetin ilk parlamentosu, bütünü içinde, kitlenin ilerici öznelerine cevap vermemeyen, muhafazakar bir iradenin temsilcisini olmuştur.

Milletvekilli ve senatörlerin büyük coğunuğu, halktan kopuk zengin isadamları, toprak safları ve büyük burjuvaziden gelen aydınlar teşkil etmektedir. Eski den olduğu gibi, siyasi ve sosyal aydınlar, her iki meclisin çalışmalarının dışında kalmıştır.

Hepsini de aynı sosyal sınıfların

savunucusu olan partilerin iktidarda veya muhalefette olsun ciddi olarak meşgul oldukları tek mesele, 1960 devriminin getirdiklerini mümkün mertebe yakdere, eski düzeni yeniden kurmaktır.

MİLYARDERLER

İssizlik memleketin her yerinde yaygındır. Bunun nedenleri, iktisadi kalkınmanın yavaşlığı ve hızlı nüfus artışıdır. Nüfus yilda yüzde 3 gibi dünyada mevcut en yüksek oranda artmaktadır. Türkiye 1927'de 13 milyondan 1960'a 28 milyona yükselmiştir. 1970'te 30 milyona varacaktır. Her iki sannede bir, 3 Türk bebeği dünyaya gelmektedir. Her yıl memleket 850 bin yeni ağızı doyurmak zorundadır. Okul çağındaki çocuk sayısı her yıl 500 bin artmaktadır ve bu durum, cehalete savaşa yavaşlatmaktadır. 35 bin yakın kişi yıl yarıyı henuz okula kavuşmuştur.

İş piyasası ise, hizla artan çahınlıkta hazır nüfus selinin baskını altındadır. Tarihi Ülkesi olan bu memlekette, issizlik iktisadi modernleşmesi ile daha da ciddileşmektedir, şehirleri kusurlan gecekondu halkı köyden şehre gec yüzünden gittikçe gitgide genetektedir.

Bes büyük şehir civarında 4 milyon yakın insan gecekondu da yaşamaktadır. Ankarada şehir halkın yüzde 45'i gecekondu yaşasaktır. Bu oran İstanbul ve İzmir'de yüzde 20'dir.

Kılkırda toprakların parçalanması, fıkırlesmevi hızlandırmaktadır. Türk köylülüğünün yüzde 75'i, listesinde calıştığı toprakları sahibidir. Fakat 2.5 milyon tarım işletmesinden yalnız 38 bini işlenebilir arazinin dörtte birini kaplamaktadır. Geri kalan kırımlar 10 hektardan daha küçük dilimlere ayrılmış olup sahiplerini bes levezek durumdadır.

10 yıldan beri, zenginlerle fıkırler arasında ucuzurum gittikçe derinleşmektedir. Yeni bir sınıf tıremiştir. «Milyarderler sınıfı». «Menderes devri»nın ikramlarından faydalananak büyükşehir burjuvalısı ve toprak aristokrasisi, milli zenginleşmenin meyvelerini büyük ölçüde elköydür. Çukurova'da pamuk mucizesi, efsaneye servetler varattı. Birçoğut toprak ailesi, onbinlerce dönümlük ve temelli pamuk alanlarına sahiptir. Bu demektir ki, bu kimselerin aksine gelirleri, astronomik rakamlara erişmektedir.

Atatürk, Cumhuriyetin ilk yıllarında tarımı teşvik etmek için toprak sahiplerini vergiden muaf tutmuştur. Bu muafiyet 40 yıldır sürmektedir. Öte yandan ise, üçüncüler gelirlerinin önemli bir kısmını vergi dairesine bırakmaktadır. Geçen vıldan beri, cekingen bir zirai gelir vergisi konulmuşsa da, vergi sembolik nitelikte kalmaktadır.

Bu duruma karşılık her hizmetçi «komünist» damgası venektedir. Bugiline kadar hiç bir sosyalist parti gelişme imkânı bulamamıştır.

EBEDİ İLERİ KARAKOL

Rastladığım bütün Türkler, bilgilendir. Batılı müttefiklerinin tutumundan hatalı kırkınlama uğramış görünürler. En ilimli olanlardan da, memleketlerini Yunanistan ile çatıştıran Kıbrıs meselesi de Avrupalıların ve özellikle A.B.D.'nin açık veya kapalı olarak Atina'ya tutusunu doğrulanın inanıyorlar. Yüksek mevki sahibi bir Türk, bir süre önce «Batının Yunanistan ile Türkiye arasında bir tercii yapması gereklidir» her zaman kendi medeniyetinin anası hristiyan Yunanistanı, bütün on dokuzuncu yüzyılda Avrupanın düşmanı bildiği müslüman Türk'ye tercih edeceğii fikrini va-

tandaşlarının zihniinden nasıl çökmeli» diyor.

Heyecanlı bir makalesinde Yakup Kadri Karaosmanoğlu, aynı anlamba şunları yazıyordu: «Türkiye ve Yunanistan Atlantik camiası, iyesi iki devlettir. Fakat te denirse denisin, biz Türkler Batı toplumuna kalbimizin derinliğinden bağlıyız da, Batı ile minnasebetlerimizden onlardan görögümüz karsılık, bir aklı izdivacı minnasebeti içindedir. Yunanlılar ise, Batı ile minnasebetlerinde bir aşk izdivacının bütünü sizcığını bulmaktadır.»

Haklı veya değil, bu hayal kırıklığı bütün Türk siyasi hayatında derin izler bırakmıştır. Atatürk, Anadoluya eski Osmanlı İmparatorluğu üzerinden kopardığında bu yana, Modern Türkiye, bütün gücüyle bir parçası olmak istedigi Avrupaya katılmaya çalışmıştır.

İkinci Dünya Savaşından bu yana, Stalin'in taleplerine hedi olmak üzere, bütün gücün Atlantik camiasının doğu kanadını korumak için seferber etti. Bugün de tümenlerini ortak davâvîn emrinde tutmaktadır.

Bu örnek sadakat, bugün sarılmış tehlîkesi içindedir. Her geçen yıl memleket 850 bin yeni ağızı doyurmak zorundadır. Okul çağındaki çocuk sayısı her yıl 500 bin artmaktadır ve bu durum, cehalete savaşa yavaşlatmaktadır. 35 bin yakın kişi yıl yarıyı henuz okula kavuşmuştur.

Yıllar boyu sosyal adaletsizliği, tahammûl edilmez suistimaların yapanı, Amerikan diplomasisinin beceriksizliği yaptırıldı. Gerçek bir sosyalist parti kuruldu. Bugiline kadar sosyalist etkili kuruluşlar ve hâkimîn bir propaganda aracı ya da komünist faaliyetlerin paravanası olmaktadır.

Yeni parti: Türkiye İşçi Partisi'ndir. Başkanı Mehmet Ali Aybar, 1950'den beri Atlantik Paktına katılmış aleyhinde kampanya yapmıştır. Aybar, «NATO bizim siyaset ve İktisadi bağımsızlığımızı, ihtiyaç halinde bize gerçek bir yardım sağlayamadan yok edecektir» demektedir. NATO'ya karşı takındığı bu tavrı yüzünde 15 yıl evel hakkında komünistikten kavuşturma açılmıştır. Bugün Türk gençliği, Aybar haklı değil miydi? Dîvî kendi kendine sormak tadır.

Kamu oyunun baskısıyla, hükümet Sovyetlerin yakınılaşma teşebbüslerini olumlu karşıladı. Feridun Cemal Erkin, Moskova'ya Kasım başında bir ziyaret yaptı. Zemin yoklayıcı, fakat sembolik bir ziyaret. Cukurova'da pamuk mucizesi, efsaneye servetler varattı. Birçoğut toprak ailesi, onbinlerce dönümlük ve temelli pamuk alanlarına sahiptir. Bu demektir ki, bu kimselerin aksine gelirleri, astronomik rakamlara erişmektedir.

CHP birden bire Atatürk tarafından kurulan tarafsızlık geleceğini hatırladı. «Memleketimizin jeo-politik şartları, iki memleketi birbirlerini daha iyi anamaya zorluyor. Millet Meclisi Dışişleri komisyonu Başkanı ve Bakan İhsanullah'ın muhtemel halefi Nihat Erim, Tass Ajansına bunları söyleydi.

Eğer Türkler, Kıbrıs'ta nüradıkları hatalı kırkınlığı sonucu, Batının karşı tutumlarında kökü bir değişiklik yapıyorsa, bu Batının yüzünden olacak Batı millî ve manevî değerlerine bağlı Anadolu halkının büyük bir muhafazakâr güç teşkil ettili düşünencesine fazla güvenmemiştir. Rusların yüzü yillarda boyu suren düşman tutumu Amerika ve Avrupanın Türkîye'yi ebedî her Karakolları savunmaları için ikinci büyük sebeptir.

Bu hesaplar din doğrudyular. Aynı hesapları, ne olursa olsun, bugilin de doğru kalacağına güvenmek büyük hâdatır.

Zira Küçük Asya'da, farklı dev bir değişim göstermiştir. Batı Türklerin kadere rıza gösterip gelecekte de barekesiz kalacağımı düşünmekle yanıtladı, bu defa daha çok geç olarak görme tehlikesiyle karşı karşıyadır...

Le Revue de Paris'den
Çeviren: Sevil AVCIOĞLU

TOPRAGIN KÖKÜ

Talip Apaydın

Türkiye topraklarının en verimli parçaları büyük çiftlikler halinde bellî ellerde nasıl toplanmıştır? Bunu soruşturup araştırmak pek ilginç sonuçlar verecektir. O zaman ağaların toprak reformu konusundaki telâşları daha iyi anlaşılacaktır.

Ceşitli bölgelerde büyük toprak sahiplerinin bu toprakları nasıl elde geçirdiklerini çevrede bilenlere sorunca bîz şu sonuca vardık:

Topraklar özellikle savaş yıllarda Balkan Harbinde, Birinci Dünya Savaşında ve Kurtuluş Savaşı yılları aralarında bellî elde toplanmıştır. Biliyoruz ki bu savaşlar pek çok yurttaşımıza hayatma malolmuştur. Bîhassa köylerde erkek nüfus hemen hemen kalmamıştır. Kalanlar bedel verip askere gitmileyenler, yashılar, devletin önemli makamlarını işgal eden memurlardır. Böyle olunca topraklar doğru dâriât ekilip biçimlemiştir, hele savaşlar uzun sürence topragın değeri düşmüştür. İşte bundan yararlanan para ve altı babaları - hepsi değil, topraga meraklı olanlar - çok ucuz toprak almışlardır. Yâhut dükkâmdan mağazaardan mal verip halkı borca boğmuşlar, tarlasını ipotek etmişler, ödemeyen borçlarını karşılığında toprakları büyük çiftlikler halinde ellerinde toplamışlardır. Her bögede bunun çeşitli örnekleri ve bîkâyeleri hâlâ anlatılır durur.

Ermeni, Rum gibi yâbancı azınlıkların kırkınlarda, sürümlünde hazineye geçen malların bu arada toprakların, aynâ varlıkların târafından çok ucuzu yağıma edilmesi işin bir başka yönüdür. Altı bine yakın Ermeni yaşarken Kurtuluş savaşı sırasında sürülen bir kasabamızda ev, dükkan, tarla, bahçe gibi Ermeni mallarının bir iki alle eline geçirmesi bunun tipik örneklerinden birisidir. Şimdi kasabanın yarısı hâlâ bu iki ailenin elindedir. O yıllarda cepheye gitmeyip memlekette kalan varlıklar, bir çeşit kumar oynamıştır. Kolaya kazandığı alımmı, parasını ya mal, topraga yatarı, ya da ne olur ne olmaz diye elinde saklamıştır. Savaş kazanılmış da yurt bîzîn olunca ilk yıllar toprak gene degersizken artan nüfusla birlikte gitkice değer kazanmış, hele son yıllarda makinalı tarıma ve değişik mahsul ekimine gittiğince - ki bu en verimli şekilde gene büyük çiftliklerde yapılabilmisti - toprak bîkâyi değerini kazanmıştır.

Bir kum büyük çiftliklerin kökî padışahîk devârlere dayanır. Kafkasdan ya da Rumeliden gelen göçmenlere toprak verilmiştir. Bu göçmenlerin bazıı întâlyazî kıçılderdir. Padışahîk devârlere getirilmiştir. Hele Çerkezler gîzel ve hânerî kırharrı surâye göndermişlerdir. Bounun karşılığında padışah boz duran genâz arazilerden bejenin sahipolus demâstır. Kazovoda, Adapazarında bu yolla eide edilmiş, bir kumlu babadan oğlu parçalanmış, bir kumlu fazla çocuğu olmadığı için bîtliî hâle kalabilmiş çiftlikler vardır.

Toprak toplanmanın bir öbür yolu tefecilik olmuştur. Özellikle savaşlarında halkın köylerde ve kasabalarında ticâra, ağıya borçlanmıştır. Büyük fazlaları verilen bu borçlar üstelik ödenemediği takdirde parla ipotek etmek suretiyle kolaya elde geçirilmiş ve topragın bellî ellerde toplanması sonucuna sağlamıştır.

Bir başka şekli, topraka hevesli büyük memurların yolumu yordamını liyâblidikleri için kimse duymadan ucuzu kapatmak suretiyle toprak sahibi olmaları yoludur. Bunu ya bîzat kendileri yapmışlar, ya da gene bir çâkar karşılığında yanalarına yardımcı olmuşlardır. Kökî gene Cumhuriyet öncesiine, yahut savaş yıllarda dayanır. Mutasarrıftır, müfîldür, zaptîye başdır, görev çerresinde hazineye alt boz topraklar vardır. Devrîn usulü neye ona uyarak burayı kolaya elde eder. İşin içine rişvet, kayınpı glihî cesîti yolsuzluklar gider. Bu yolu da pek çok örnekleri gösterilebilir. Geçenlerde öldürülen büyük toprak sahibi Faruk Çölün eftîri bu yolla elde edilmiştir. Babası Amasya'da mutasarrıftır. Göynük'e gitgidi bir gün dört beş köylün arasında kalan 2000 dönümlik boz araziyi görüp bejenir. Sahip çâkar. Güçlü kıçılder, kimse kurye gelmez. O da tutar yoluna istikâne tapu ettirir. Faruk Çöl'e babasından kalan arazi budur. Sonradan - Cumhuriyetin ilk yıllarında - Amasya'ya gelen valillerden birisiyle Faruk Çöl stîrî ahbab olur. Zati çâkarları gereği toprak ağaları memurlara yanaşır. Onlara ikide bir ziyaret verirler. Hediye yollarlar. Faruk Çöl kim bilir nasıl, valîyle anlaşır. Çiftlikin bitlisinde 250 dönümlik boz arazisini satmak üzere - ama kimse de duymuyacağî şekilde - İlân ederler. Faruk Çöl çok nezâ, döndümledi sekiz liraya, hem de taksiti boz arazîye kapatır. O yıllar işçî yevmîyesi çok düşüktür. Çiftlikin bir kumunu ekip bliçter. Ama fazla bir gelir sağlanamaz. Ancak Seker fabrikası yapıldıktan sonra pancar ekimine geçince, toprak birden değerini kazanır. Bugünkü milyonlarla ifade edilen verim başlar.

Büyük toprak sahibi olmanın bir öbür yolu da kaba kuvvetle başvurmaktr. Asında her toprak sahibi bu yoldan yararlanmıştır. Tabancalı bîcâk bir jakim adamlar beslemiştir. Kendisi de kababasıdır. Çevreyi sindirmiştir. Buna acı auları hâlâ dillerde gizer. Tek parti zâmanında halka açıka zülien edilmiştir. Devlet gidi her zaman ağadan yana olmuştur. Yoksul köylü hâlc bir şekilde hâkim arıyamaz, ağanın hâsiminden uzak durmak yolumu sevmiştir. Böylece çiftlikler bîyâlîmis, topraka topraklar eklenmiştir. Çok partili hayatı geçiktense sona toprak ağasının siyaset gidi basılmıştır. Hangi partiden olursa olursa halk fizerindeki baskısı, devlet kaplarında söz sahibi bulunmasa, partilerin doğrudan halka inecik yapıda olmamaları, toprak ağaları saltanatının devamı sonucunu doğurmaktır. Halkın ağalarla duyuğu nefret şururu ve kanâlîzâde değildir. Birne kizarken übürünü tutar. Asında aynı İl adamları olduğunu düşünenler. Obür yandan partiler ağaların güçine dayanır. Halkın reyi onların aracılığı ile toplar. Zati çâgo adalar toprak ağalarıdır. Bol para harçayıp, bir kumlu halka maddî yârghiâr vadederip işini yürüttür. Meclise girdiğinde kendi sınıfının çâkarlarını savunur. Aldığı reylerin karşılığım unutur.

Türkiye'de birkaç yüz yıl geçmeyen büyük toprak ağasının hangi koşullar içinde bu duruma gelebildikleri tek tek incelenmelidir. Çevrelerindeki yaşıtlar bu konuda çok seyler anlatabilirler. Toplumu aydlar bunu bir görev olarak ele almalıdır. Her çiftlikin kökünü araştırap ortaya çıkarmalıdır. O zaman görülecektir ki bizim yukarıda saptadığımız, hâlc birisi alın terine dayanıyan, hepse de gayri meşru olan yollardan birisi ile toprak zaptetmişler ve milyonlarca çiftçi yurttaşın topraksız kalması pahasına çiftlik sahibi olmuşlardır. Mukaddes mülkiyet hakkından söz ederek salıp oldukları toprakları savunmaça çâşan bu yurttaşları nereden, nasıl mükkî edindiğini bilmek hâkimizdir. O zaman topraksız insanların da söyleyebilecek sözü bulunacaktır.

NEZLE VE BÜTÜN AĞRILARA KARŞI

GRİPIN
BAS VE NEZLE GRİPIN
KİNİNLİ GRİPIN

4 saat ara ile günde
3 adet alınabilir

YENİ AJANS - 1070

Nâzım Hikmet hakkında yavaş yavaş konuşulmağa basıldığı bugünlerde, ünlü eleştirmeci Ataç'ın, genç okurlar tarafından bilinmediğini sandığımız, bir yazısını yayımlamayı tavdalu buluyoruz. Ataç'ın yazısı, dilimizdeki değişimeyi göstermesi bakımından da ilgi çekici.

SEYH BEDREDDİN ÜZERİNE

Nurullah Ataç

Şair ve münekkid Ahmed Muhip Drajas, Nâzım Hikmet'in yenisini kitabımda yer yer hece vezni ile misralar bulunduğu söylüyor. Misal olarak da şu misraları gösteriyor: «Ayasuluğ şehrinde pazar kurdular — Yine kimin dostları yine kimin boynun yurdalar?» «Yine kimin» lerden birini kaldırıacak olursak on bir hedeflik iki misra kalır... Doğru; fakat öyle okumayı bir tecrübe edin, göreceksiniz ki misraların edası birdenbire değişiverir. Halbuki nazmı nesirden ayıran başlıca unsur edâ, ahenktir. Ahmed Muhip bunu pekâlâ bilir; onun içün öyle bir iddiada bulunması na hayret ettim.

Simavna kadısı oğlu Seyh Bedreddin destanındaki manzumelein hece veznine bir dönüş -veya bir geçiş gösterdiğiini sanıyorum. Gerçi bazı misralar, hiç bir cüzi değiştirilmenden de hece vezni kalıplarına uyuyor; fakat Nâzım Hikmet'in yenisini kitabımda evvelki kitaplarda da, aranınca, böyle şerler bulmak kabildir. Meselâ: Bakmıyor - kayağı - sarılan sulara - Bakmıyor - çatayıp yarılan sulara... Seyh Bedreddin Destanında halk şiir ve sarkılarını andıran bir hal, hattâ onlardan alınmış «motif»ler bulunduğu da israrla söylendi: buna dikkat edilmesi için Nâzım Hikmet de çok uğraştı. Fakat onun şiirinde bu da yeni bir şey değil: «Karşidan fayton gelir, - içinde Bayramoğu - ölümdür sağ, - ölümdür so-

lu... Bayramoğunun...» Nâzım Hikmet, halk şiri unsurlarından daima istifade etmiştir; fakat bûdan evvelki manzumelei, o unsurlardan istifade etmesine Seyh Bedreddin Destanı kadar müsaid değil.

Destanın ilk parçasında, aruze olan bir shenek olduğunu da söylemiş. Peki ama Jokond ile Siyau'nun başlangıcı da böyle değil mi?

Hayır, Nâzım Hikmet'in yenisini kitabımda, bundan evvelkilerde bulunmamayan hiç bir hususiyet yoktur. Fakat biz onun ıslâhbuna, nazımıza artık oldukça alışık, silârları okurken: «Bu da ne?» demiyoruz. Gözlerimiz kamaşıyor, iyice bakabildiğimiz için de o manzumelein bir çok eski aşçınlara rastlıyoruz. Bir sanatkârm, kendî getirdiği tarzdan hiç bir fedakârlıkta bulunmadığı halde, an'anevi şekillerde dönlüyor zannedilmesi kendisi için büyük bir zaferdir. Artık çok kimseler tarafından anlasıldıktan, eserinin yerleştigi, millî edebiyata mal edilmek üzere olduğunu gösterir. Bu, an'ane hesabına sevinilecek bir seydir; cümlü o da böylelikle - yani her yenide an'anein bir hissesi olduğunu keşfetmemiz ve dolayıyla o yenili de an'anein bir cüzi savnâmızla, genisler.

Destanında, Nâzım Hikmet'in eski eserlerinde bulunmamayan hiç bir hususiyet yoktur dedim. Ama onlara nisbeten bir olgunluk var. Her parçada, şairin artık ıslâhı - ölümdür sağ, - ölümdür so-

lu da, nazımıza da hakim olduğunu hissediyoruz. Güzelleştirmek kaygusuyla süslü, ziyânetler hâlde ettiği olmuyor. Her manzumelei her parçası, kat'l bir ıslâm içi konulduğunda ve bütünü bozmadan kaldırılmasına imkân olmadığı hissini veriyor. Ben bütün kitabımda, eserin bünyesine aysırı, ıslâmsız sayılabilenek yalnız su satırı gördüm: «Dağ başlarının kahn sesli şiphâileri - güneşi boynunu vurup - kanını göle aktılar.» Belki çırın bir imaj değil, belki Ahmed Haşim'in «Bir varulmuş İlâhi andırıyor». Suda testekî zâhm eden su kamers beytî kadar, hattâ ondan daha güzel: ama yeri değil. (Nâzım Hikmet'in bîlhâssa «Sâlikm Söyü» ve «Denize Dönmek İstiyorum» gibi zayıf manzumelein seven tabâ'ı şairane» sahibi zevat, Destan'da en ziyade bu cılıc şeyden hoşlanacaklardır.)

Nâzım Hikmet, nazm, gibi, mevzuuna, fikirlerine de hakim, Sözlerinin guyet vazih olması ben ec bundan geliyor. Şüphesiz ki bu şârde bir «musiki» kuvveti var, manzumelein birer simfoni haline getirmek istiyor ve bu na ekseriya muvaffak oluyor; fakat kulağı gibi gözü de işliyor, anlatmak istediği şeyi görüyor ve gördüğü için de anlatabiliyor. Destan'ı okurken bir ses duymak la kalmayırtır, gözlerimiz önlünden mütemadi bir manzara ırmağı akyor. Mevzuu kavrılmış, ne reden başlayıp nereye gideceğin ve bundan çıkarmak istediği neticeyi dâlma biliyor, hep ona göre hareket ediyor. Bizde şairin bir mevzu olması pek nadir teşadîf olunan şeyledir; Tevfik Fikret'in kilerle Yahya Kemal'in «Açık Deniz», «Sess gibî birkaç manzumesi istisna edilse de, dâlcâ manzumelein muhtelif parçaları arasında bir ıslâh, bir sira yoktur. Soz beytî başa, ilk beytî ortaya alırsanz mânâda bir şey değişmez. Yani bizim manzumelein mevzu yoktur. Nâzım Hikmet, şirine mevzu ve fikir koymak istediği için şâirî gini kabul ettirmekte gâlîlik çekti.

Seyh Bedreddin Destanı'nın, bütün mezyetlerine rağmen, bence bir de büyük kusuru var: eksik; Seyh Bedreddin ile Börklüce Mustafa'nın hayatlarının yalnız son yıllarının «action» ve magâlibiyet yıllarını gösteriyor. O adamların nasıl yeliştiklerini, dilsâncelerinin teşekkülünü görmüyorum; bunun için de kitabı okurken onların şâhârlâre değil, ancak şairin tasvir ve anlatma kuvvetine alâka duyuuyorum. Nâzım Hikmet, Destan'a bir birinci kâsim yazarsa, güzel olan eserini tâlikemâleştirmis olur. Bunu hem fikirlerine hem de kendi şâhârlâre borçludur.

**İkinci Yâlma
Yeniliklerle Çiren
Sosyal Adalet**

Nisan sayısı çıktı
Bütün Gazete ve Kitabevi
rinden isteyiniz.

(YON - 046)

1963 Yeditepe Şiir Armağanını kazanan

HASAN HÜSEYİN

TOPLUM YAYINLARI ARASINDA YENİ ÇIKAN

TEMMUZ BİLDİRİSİ

adlı şiir kitabı

İMZALAYACAK

Büyük Sinema içi - Birinej katta
SERGİ KİTABEVİ'nde

Yarın saat 16.00-21.00 arasında

YON - 054

Uzun zamandır beklenen büyük Antolojisi
yayınlandı.

TAHIR ALANGU

«Cumhuriyetten sonra
Hikaye ve Roman»

I. Cilt: 1919 - 1930. 10 Lira
II. Cilt: 1930 - 1940. 15 Lira
III. Cilt: 1940 - 1950. 15 Lira

Bu üç ciltlik Antoloji zarif bir kutu içinde 40 liraya alabileceğin gibi, teker teker de satılmaktadır. Bütün kitapçılarda bulunur. Ödemeli olarak gönderilir.

İsteme Adresi: İstanbul Matbaası, Nuruosmaniye Cad. 90
İstanbul. Tel: 22 85 87

YON - 050

Seyh Bedreddin Destanından

Sıcaktı,
Sıcak.
Sapı, kanlı, demirî kör bîr biçaktı
sıcak.
Sıcaktı,
Bulutlar doluyduklar,
Bulutlar boşanacak
boşanacaktı.
O, kumildâman baktı,
kayalardan
iki gözü iki kartal gibi indi ovaya..
Orda en yumuşak, en sert
en tutumlu, en cömert
en

seven,
en büyük, en güzel kadın:

TOPRAK
nerdeye doğuracak
doğuracaktır.

Sıcaktı,
Baktı Karaburun dağlarından O
baktı bu toprağın sonundaki ufka
çatarak kaslurusu:
Kırarda çocuk başlarını
Kanlı gelincikler gibi koparıp
çırılı çırılı çığlıklar sürüklüyor peşinde
beş tuşlu bir yangın gelipordu karşından ufku sarıp
Bu gelen

Sehzade Murattı.

Hüküm bilmeyen sadır olmuştu ki, sehzade Muradın ismini
Aydan iline varıp
Bedreddin halifesi mülhîd Mustafâ'ın başına lene.

Sıcaktı,
Bedreddin halifesi mülhîd Mustafâ baktı,
baktı köylü Mustafa
baktı korkmadan
kızmadan
gâlmeden.

Baktı dimdik
dosdoğru.

Baktı O.
En yumuşak, en sert
en tutumlu, en cömert
en

seven,
en büyük, en güzel kadın:
TOPRAK
nerdeye doğuracak
doğuracaktır.

Baktı.
Bedreddin yiğitleri baktılar,
Gitgide yaklaşıyordu bu toprağın sonu
fermanlı bir bölüm kuşunun kanatları,

Oysaki onlar bu topragi,
bu kayalardan bakanlar, onu,
izlimi, inciri, narı,
füyüleri baldan sarı,

sütlüleri baldan koyu davaları,
Ince belli, aslan yetili atlarıyla
duvarsız ve sınırsız
bir kardeş sofrası gibi açınlılar,

Sıcaktı,
Baktı.
Bedreddin yiğitleri baktılar ufka..
En yumuşak, en sert,
en tutumlu, en cömert,
en

seven,
en büyük, en güzel kadın:
TOPRAK
nerdeye doğuracak
doğuracaktır.

Sıcaktı.
Bulutlar doluyduklar.
Neredeyse tatlî bir söz gibi ilk damla düşecekti yere.

Birden -
- bire
kayalardan döküller
gökten yağar
yerden biter gibi

bu toprağı verdiği en son eser gibi
Bedreddin yiğitleri sehzade ordusunun karşısına çıktılar.
Dikişsiz ak libâsh

başak
yalnayak ve yalnıkçılar.
Mühalâğa cenz olundu.

Aydın Türk köylüler,
Sakızlı Rum gemiciler,
Yahudi esnâfları,
on bin mülhîd yoldaşı Börklüce Mustafâ'ın
düşman ormanına on bin balta gibi daldı.

Bayrakları al, yâşlı,
kalkanları kakma, tolgası tunc saflar
pâre pâre edildi ama,
boşanın yağından içinde gün inerken akşamı
on binler ikâ bin kaldı.

Hep bir ağrından türkî söyleyip
hep beraber sularдан çekmek ağ.
demirî oya gibi işleyip hep beraber,
hep beraber süreblmek toprağı,
balı işçileri hep beraber yiyeblmek,

yârın yanından gayri her şeye
her şerde
hep beraber
diyeblmek
için

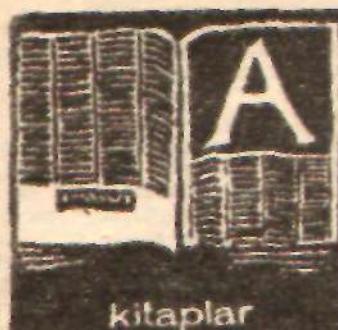
on binler verdi sekiz binli..

Yenildiler.

Yenener yenilenlerin
dikişsiz, ak gömleğinde siddiler
kılıçlarını kamçı.

Ve hep beraber söylenen bir türkî gibi
hep beraber kardeş elleryle İşlenen toprak
Edirne sarayında damızlanmış aham
eslli nallarıyla.

Nâzım Hikmet

kitaplar

ORHAN KEMAL TEKRARI

Samih Emre

On beş yıl içinde on sekiz roman, on iki hikaye kitabı yayılan bir yazarın otuz birinci kitabı, tamamı yazısına, aracı sunusuna, gülük eleştiri yarışmasına kadar ihtiyaci vardır? Bu gereksizme, ya bir büyük aşamayı haber vermek ya da bir kırıcı döngü çıkmazına işaret etmek için duyulmuşsa, aynı hak saygısıyla karşılanır, kabul edilir mi? Kitabın kendisi önem ve özelliği için değil de, belirtili sanat düzeyi, gösterdiği değer düşmesi, getirdiği teknik haberi ve unut kırılış için yazmak, ne derecede kadar gereklidir ve faydalı sayılabilir?

«Orhan Kemal Tekrarı dedim. Bunu; hem yazarın - konu, kişi, olay ve dram bakımından - kendi yazmış oldukları, hem eski yazışmaların özelliğlerinden, hem de yazar hakkında yazılmış olan yazarların bir tekrarı olarak kullanıyorum.

«Bir Filiz Vardı» (Varlık yayımları, İstanbul 1965, 291 sayfa, 4 lira) bu anlamsız, cebirsel bir esitliğin iki yanına eklenmiş ya da çatırlanmış ama sonucu değişirilmemiş bir değer ya da degerçilik toplamadır. Yazarının ustalığının ve diliyle görüsüne küçük bir ekmele getirmiş sayırsın, en az aynı değeri bir seyleri de kaybetmeyen ölçüde. Sayın Orhan Kemal, yaşama gülüklerinin içinde saatliğimizden olasılıklarını böylesine hesapçı harçken olsa olsa bir nüfuslu mantığıyla hakkı çakabilir ancak. Topluma ve edebiyata mal olmuş, sahip olduğum, üstünde topluluk bireşimli yazarlık adımı ve inançım, yalnız kendi kullanımında olmadığı düşünülmemezdir edemem. En azından okurlarına kari alım açık bir hesapçı çıkmak sorumluluğu var. Hele «Kılıçlı Adam» in namuslu serüvenlerine düşkün «Filiz»leri düşkündürse, «asket»i esesine yatkı! am geçkin uşaklarına dönmekle büyük şepler kurtaramaz. İşte bu açıdan Orhan Kemal'in yeni romani üzerinde konuşmak gerekdir.

Aynı tanış dekor içindedir: Bir İstanbul kenarlığında, bir apartmanının yapının kalabalık altısında, iş ve aşk düşleri, cinayet ve gençlik hevesleri içinde «Kılıçlı» bir Filiz. Daracık bir ihtiyacın ıskusası, düşük gerginlerin en küçük özgürlüğüne susamış, uyluklarında bile ardını bırakmayı şeventen ağlara saldırlıktan rahatsız, namusunu tehliske atmadan emejini kıralyanın takıktan bir kurban. Biraz «Cemile», biraz «Gölgé», biraz «Çamaşırıım Kızı»... yazarın her eserinde bir eşini mutlaka yaratmak dileğinde olduğu, dokularının bütün ipuçları tel tebliğ, hep tamamımız, eksik eğitilmiş bir halk kizi. Sınıfın, çevrelerinin, yokluğunun, kendisının tutusğu bir kişiçik kadın adayı. Ya akıl ve namuslu bir baba, ya kurtarıcı bir kocanın kanağında anıksı yapsızlığı, bir arzu ve rüya kargasası.

Nasıl hırsızdır? Nasıl neysiler bu kaparlardan? Kimi, hangi mürettebatı bulur? İstek ve emeğiyle düşünden yaşayabilecek için nerede? Bu sorduların cevabıne yedinci bir çare getiremeyeceğini umutlayan yazar, Filiz düşüncesinin çevresindeki neka susamış, hafkası içinde, düşüncelerini söyleyerek: «Romancılarda platonide kadar yightha işi, köyli tipleri çadır. Bu tipler, düzensiz bir toplumda yarattığı zaruri neticeler, pardon sonuçları. Se-

bep ne olursa olsun, kötü yaşamın gerekliliği mahvedilim! İisanlar hikâyeye ya da romanları... Bozuk dîzelerin kaderine boyun eğmeyen, eğmemesi gereken tipleri çizmemeli miyiz? Böyle tipler bugün, bu toplumda da yok mu? Bence var. İsmannoğlu, topyekûn daha iyi olma çabasında... Filiz gibi, içinde yaşadıkları toplumun hîber esit kader olmuş gereklerine kafa kaldırın tipler... Bîzim romanımıza, bîzim toplumumu el, etek, hattâ ayak open, korkak, bireysel çıkarları için alabildigine alçalan, teslim olmuş tipleri yanında, teslim olmamış, bay kaldırın, kötüliklerle kayaşıya savasabilme için savunulmamıştır. Ulaşmış tipler lazımdır. Filiz neden böyle bir tip olmasın? Bileğimi tutuverince yahveren genç kızlar yanında bileğimi tutturmağa bîle yanaşmamış genç kızlar, az da olsa, yok mu?...» (194)

Ahlak, tek tek kişilere mi; namus toplu bir inanç değil mi? Çevresindeki herkes - beş vakıt namazlı hamînciler ve dedeler bile - namusdan kopmuşsa, on yediğin bir hevesi elibirliğile tek bir yola itmekle ortaklaşırarsa; sokak, Orhan Kemal'in anlatıldığı gibi bir canavarlar sırılışıyla doluya; ekmek, gene onun çizdiği tabloda bu kadar ufacalmış, böylesine tuzaklarla kaplı bir yolda buna azalmışsa, hiç gereği yokken yazar bile gece uyku-sunda sıyrılmış yorganlarından açılmış bacakların tasvirine gırılıyorsa, herhangi bir zorlama olmadan yalnızca söz atmaların çağrısına uyup aynı anda üç otomobilin içine bu kadar rahatlıkla girilirse... Filiz, hangi ilâkîliklükde savunulabilir? Bunları tartışmak istemem. Reşat Nuri Güntekin bîle, Çâlikoşu Feride'yi da da inauditoria stivâvasedan onurumuz yüz akyâlî çkarımı, ama onun sınıflarından aynı genç kızların bu kadar kolaylıkla kurtulamayacaklarını «Yaprak Dökümü»nde göstermiştir. Aslında Türk romanının bu konuda pek çok örneği var. Yakup Kadri'den Halide Edib'e, Aka Gündüz'den Reşat Enis'e, Hüseyin Rahim'den Reşat Nurîye, Peyami Safa'ya, Mahmut Yesar'ye kadar, hattâ bütün ömrülerinde bir tek roman yazmış olan Mithat Cemal'den Faruk Nafiz'e kadar.. sayısız örnek. Nice Filiz'ler vardır ki hiç düşmemiştir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda ayrı ayrı doğruları olabilir. Orhan Kemal'in Filiz'in de - tentiflîyot içerek ya da başka bir yolla, sendika dürüstlüğü ya da başka bir bahtla - hiç düşmemeye olağanlıktır. Orhan Kemal hâlin bize eskidan «Cemile»yle de anlatmıştır. Şimdi yeniden bir yol bulmamı sevinç niçin? Santrum bir hatâsına düzelttili bu. Bir hikâyelerinde (Dünyada Harp Vardi - Behîye) bir küçük kızın aynı anda iki ayrı sevgiliyi sevmek istememektedir; bir niceleri mutlu raslantıda ayrıcalıklı; bir çokları düşüp kurtulmak bahtında, bir yığın da kurtulamama kaderindendirler. Buna karış hepç ayırt koşullarda

Tarih boyunca iki tip toplum düzeni görmekteyiz:

1 - Halktan yanaya olan toplum düzeni.

2 - Halka karşı bir oligarşının, bir sınıfın çıkarlarını önlânda gösteren toplum düzenleri.

Halktan yanaya toplum düzenlerinde, toplumun bütün sorunları ahlâk açık sezik anlatılır, yöneticilerin işledikleri hatalar dahi halktan saklanmaz. Bunun aksı, bu toplumun sâhihî bir işleyiş mekanizmasından yoksun olduğunun delilidir.

Halktan yanaya olmayan bir oligarşının, bir sınıfın çıkarlarını öngören toplum düzeylerinde ise, toplumun bütün sorunları halktan ya gizlenir, ya da olsaların başka türlü gösterilmeye çalışılır. Eğer halka kösesinden bucağından bazı gerçekler anlatılıyorsa, ya da anlatılmaya çahsiyorsa, bu, toplum düzeninin hastalık belirtileridir. Şimdi bu Sığlılar içinde, toplumumuzun yerini çizmeye çalışalım.

Osmâni devleti oligaryik bir devletti. Her feodal sisteme olduğu gibi Osmâni devletinde de insanlar iki kategoriye ayrılmıştı: Saray ve sarayın yaratıkları, halk yanı reya. Bu devlet nizamında halka sömürülün ve sümürtülecek bir varlık şeklinde bakılır ve bunun da hakkı ve ilâhi bir adalet olduğuna inanıldı. «Beş parmağın beşi bir olmaz», «Allah dünyayı inisi yokuşlu yaratmıştır» biçiminde halk diline aktarılan bir felsefi görüşün ebedîliği tekrarlanır. Yüzylinder boyunca bu memlekette Kanunuvesesi (Anayasası) isteyenler dalga dalga Marmarada boğuldu, zindanlarda çürüldü, ama resmi ağızlarında yok etti. İsteyenler adlandırdı. Anayasa nizamının gelişî önlenemedi. Sistemlerin varlığı ve yokluğu, basit anlamda insanların iradesine bağlı bulunmadığı için, bütîn zorlamalara rağmen, Osmâni derebeylik nizamı da tarihin mahi olmaktan kendini kurtaramadı.

Ortaçağın tabî insanını ortadan kaldıran hürriyet, müsavat, adaletsi şarâkârlarıyla kendini kabullendiren yeni nizam da. Batıdaki örneklerine uygun olarak, bir sınıf nizamydı. İdeâlitlenen yerini burjuvazi almıştı. Halk deyimi ile «Hamam, eski hamamı, tellâklar değişmiş». Yarı sömürge olan Osmâni devletinde eski hâkim sınıfı, yerini başka bir sınıfın代替 etti. Değerliye iddi, temede değil. Gene eski den olduğu gibi Batı sömürücleri ile içerde ortakları, Türk halkın sömürmeye devam ettiler ve iste bu şartlar altında millî kurtuluş devresine ulaştı.

Millî kurtuluş mücadelemiz, bir gerçek millî kurtuluş mücadeleyesiydi. Atatürk, büyük nutkunda iş ve dis düşmanlarla nasıl doğuşuditğini bütîn gelecek kuşaklara ışık tutacak ve yol gösterecek bir açıklıkla anlatır: Amerikan manda-sından Ingiliz himayesine kadar bütîn sömürüçü baskılara mutlak bağımsızlık şiarıyla karşı koyan Atatürk. Türk halkın inanmıştı. Fakat bu yemedi. Zaferden sonra gerçek bir halk yönetimi kurulamadığı için adım adım devlet halktan uzaklaşarak iş ve dis oligarşının hâkimiyeti altına girdi. Bir zamanlar halkın karşısına çıkmış «Efendiler bunun adı şemsiyeli serpus değil, şapkadır» diye halka gerçekler haykırarak anlatan Mustafa Kemal bir kenara itildi ve «halka mal olan mal olmayan inkılaplar», «inkılaplarda rütûs» gibi soytarıklar resmi ağızların parolası hâline geldi. Ve işte böylece halkın cehaletinden, anlayışsızlığından bol bol söz açıp, ikibucuk liraya kendi oyunu satan halktan havâr gelim» ve cezi söz konusu edilerek oligarşik bir düzenin millî bünyeye uygunluğu siyasi edebiyatın başlıca dayanagi yapıldı. Gerçekleri halktan saklamak, halkın aldatmak fikir ve siyaset cambarlarının başlıca marifetleri hâline geldi. Gündeliklerine altmış kuruş zam isteyen işçilerin, bu nizam ve halkın isteği jet ucuşları ve kurşunla karşılaşmakta ve sonra da olayları komünist târikî olarak adlandırmakta hiç bir sakınca görmedik. Anayasamız en geniş anlamda fikir hürriyetini temel ilkeleri arasına alındı halde, fikir hürriyetinden söz aşanlar asını sağ ve aşını sol ithâmlarından kurtulamaz oldular. Amerikan dostluğu vatanperverlik, Amerikan aleyhîti ise en ağır suçlar arasında sayıldı. 1948'e kadar dis yardımalar dan kaçınarak siyaset dünyasında dündük, itibâr, bir devlet olarak varlığını hissetti. Türkiye'nin, dis borçlanmalara başladıkten sonra pekiştiğini iddia etmek ve bunu resmi beyanları, vakuum ve rakkamlar ile ispatlamaya çalışmak, günahları en büyüğü şekilde gösterilmeye başlandı.

Oysa Türkiye'nin sorunları çok sade ve açık: 1 - Türkiye'de 5 milyonun üstünde gidi ve açık ıssız vardır.

2 - Millî gelir düşüktür ve gelir da-

juvarısı bunun pek azını yatırımlarda kullanmaktadır, gerisini Batı milyoneri, rının hayat tarzını taklit için israf etmektedir. Târîmdâkî kötü toprak mülkiyeti düzeni, üretim artışı engelleyen başlıca unsurlar arasındadır. Dis ticaret, dışarıya sermaye kaçırma kaynağıdır. Şimdi bir de, milîvarâcâs lira yatırımı mal olan kâlfî isgâlcimiz, mühendislerimizi ve doktorlarımıza ihraca başladık. Bânlardan, yetişmeleri için en ufak kâlfete katlanmadıkları halde, bize kredi veren ilkelere yararlazmaktadır. Bu yetişmiş isgâcılara ihraci yoluyla zengin kapitalist ilkelere yaptığımız yardım, onların bize yaptığı yardımından kat kat fazladır! Ama yöneticilerimiz, sermaye kâlfığını ileri sürerek, yâbancı sermaye olmadan kalkınamayacağımıza inanmaktadır, hiç de değilse inanmış görünerek halkı da kandırılmaya çahşmak tadır. Bu şartlar altında, plânî ekonomi, bir aldatmacadan ibarettir. Plânî ekonomi, bir memlekette var olan toplumun ekonomik potansiyeli kalkınma yönünde bareket getiren sistemin adıdır. Türk kalkınma plânî köklü dönüştürmen kaçınlığı için, sermaye ve insan kaynaklarının israfına seyirci kalmaktadır.

Sermaye ve insan gücünün tam kullanılmaması sağlamayan plân, kullanılan kısmın da en verimli alanlara yönelik olması hususunda ciddî bir tedbir getirmektedir. Kapitalizmin kanunları, kaynakların topluma en yararlı alanlara yönlendirilmesini engellemektedir. Kapitalist ekonomide, kâr, üretimin temel aracıdır. Kapitalist bunu noksansız yerine getirmeye çalışır. Plânın gerçeklesip gerçekleşmemesi, onun umurunda değildir. Kapitalist sisteme, bu bir kusur da sayılmaz. Sistemin felsefesi, fertler kâlfâde ölçüde toplum kalkınır şeklindeyidir. Bu sebeple, devlet, teşebbüs erbâbinin hareket serbestisi saygılı olmalı, onu teşvik etmelî, yardımını, ondan esirgememelidir. Mütessebbis, en çok Coca-Cola'nın kâr getirdiğini hesapla, sermayesini oraya yatırır. Bir başkası, büyük kazancın ithâlatı olduğunu görürse, parasını o yönde çalıştırmayı uygun bulur. Ve bu böylece devam eder. Ferdi kalkınma esas olduğuna göre, bu zâimrenin vergi ağır, hândan şikâyetteleri hiç eksilmez. Memlekîtin Coca-Cola'ya değil ağır endüstriye, speküfasyona değil imâlatâ mahtaç bulunduğu, bunlar gerçekleştirilmeden kalkınmanın mümkinlik olamayacağı ne kadar tekrarlanırsa tekrarlasın, onları, inandırmaya imkâ yoktur. Bunun içindir ki, plânî ekonomi, bunlar için bos bir kalptan ibarettir. Ve plânî ekonomiye inanmadıkları işte hürriyet içinde kalkınma sloganına sıkı sıkıya sarılmışlardır. Onlara memlekîtin Coca-Cola'ya ihtiyac yok, motoru ihtiyaci var denilmeye gôrsün, devletin hürriyeti zedelediği yazarları ufakları çulatır. İş ve dis kapitalistler elele vererek Coca-Cola'ya hürriyet saglarlar. Ama bu memlekîtin toprakları kısır, hayvanları bodur, insanları aç ve perişan ımis, ne chemmîyeti var... Yaşasın serbes; teşebbüs, yaşasın sermayenin hürriyeti!...

Kyameri koparan başka bir konu, gelir dağılımında adaletin sağlanmasıdır. Gelirde adalet denilince hemen, «Nasıl olur? İnsanlar birbirlerine eşit olarak mı yaratılmalıdır? Kabiliyetli, kabiliyeti, kuvetli, zayıf, çabukanı, tembelli, zekî, budalası yok mudur? Bunları arasında eşitlik sağlamak istiyorsunuz. Tabiatta eşitlik yoktur» sözleri sıralanır. Sanâki mutlak bir eşitlik söz konusu ımis gibi... İstenen sadece fırsat eşitliğidir. Elbette ki bir mühendisle sade bir işçi aynı gelire sahip olmıyacaklardır. Günde sekiz saat rasyonel çalışan bir insanla aynı işi daha verimsiz yapan kişinin de gelirleri aynı olamaz. Bir fabrika müdürü ile o fabrikada çalışan ustâbaşının gelirleri farklıdır. Eşitlik, her insanın kabiliyetini geliştirmesinde sağlanacaktır. Meselâ bugün 2 milyon köylü çocugu okunmak imkânından yoksundur. Bu yüzden okuyamayan bir köylü çocuğunun yâtin elde edebileceğini gelirde sosyal adalet yoktur demek, insanlar arasında mutlak eşitlik istemek midir? Kaldı ki su anla mesele çok daha basittir. Bugün memlekîtte mili gelirin son derece adaletsiz dağıldığı, en az gelirli vatandaşla en çok gelirli vatandaş arasında 22 bin misil fark olduğu iddia edilmektedir. Batıda, bu fark 15-20, bilemediniz 100-200 arasıdadır, 22 bin değil. Bunu düzeltmek için hiç bir şey yapımızak ve sadece «Bellî bir refah çizgisini altında insan birakın, yâcagâzâ diye nufuklar atacağınız, sonra da halkın çok çalıncaya kalkınmaya katılmamasını isteyeceksiniz...» Halk neden bir mutlu azılınm kalkınması için çok çalişsun?.. Bu aldatmacalarla kalkınmayı gerçekleştirmeye imkân var mı? Yâlmâz bilmek gereki ki, halk bir süre aldatılabilir. Bütün halkın devamlı aldatılabilmenin surâ keşfedilmişidir.

ALDATMACA DÜZENİ

Sırrı Hocaoğlu

(Hatay Milletvekili)

ğâlibi son decere adaletsiz ve kötüdür.

Devlet Plânlama Teşkilâtının yaptığı hesaplara göre, Türkiye'de 15 milyon çâlisma çağında insan vardır. 8 saat brut çalışma hesabına göre günde 120 milyon saat çalışılması gereken bir memlekette her gün 40-50 milyon saat isgâcılı atıl tutar. Batı uygarlık düzeyine ulaşmak ıddiası anlamsız bir fanteziden öteye geçer. Demek ki, ilk yapılacak iş, boşuna akıp giden insan gücünü firetime katmak, teknik ve maddî bütîn kaynaklarını tam kullanmasını sağlamaktır. Bu da «Çalışmak lazımdır, çalışkan olmak» gibi kurâflârla gerçekleştirilemez. Türk kökü, hâsi tembeldir, onu çalışmaya teşvik edilelim gibi ödüller sâdece ve sâdece yöneticilerin aczini gösterir.

Azgâlîşmiş ilkelere ve Hindistan hak-

kında geniş bir araştırma yapan finîlikâsatçı Charles Bettelheim, araştırmalarının sonucunda su hâlme vârmıştır: «Mevcut milletlerarası şartlar altında, ekonomiler deformâ olmuş ve bağımlı duruma düşmiş azgâlîşmiş ilkelere, ancak derin sosyal dönlüşmeler yoluyla hızla bir ekonomik gelişme sağlanabilir. Bu köklü dönlüşmeler, teknik ve maddî bütîn kaynakları, insan gücünün tamamını, bütîn toplumun hizmetine koymaya imkân vermelidir. Ozel mülkiyet ve kâr saiki, kaynakları tam kullanılmaması engellememeli.

Halbuki bugün Türkiye, insan kaynaklarını da, sermaye kaynaklarını da, temel yapı değişikliğinden kaçınıldığı için israf etmektedir. Millî gelirin dörtte birinden fazlasını alan şehir ve toprak bur-

REKLÂMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

BASIN
ILAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLÂMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel MÜDÜRLÜK :
Çağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01
Telgraf Adresi : BASINKURUMU

BASIN - 4348

YÖN'e

ABONE OLUNUZ
ABONE YAZINIZ